

**Gemeente
Voorschoten**

Nota financieel herstel 2018-2021

Inhoud

1	Voorstel	3
2	Inleiding	4
3	De financiële opgave voor 2018-2021.....	6
3.1	Algemene begrotingsuitgangspunten	6
3.2	Meicirculaire 2017.....	7
3.3	Startpunt begroting 2018 en het meerjarenperspectief.....	10
3.3.1	Toelichting wijzigingen	11
3.3.2	Afschaffen precariobelasting per 2022	16
3.3.3	Investerings 2018 -2021.....	16
4	Dekkingsplan	17
5	Uitwerking “schil 1 maatregelen” herstelplan	19
5.1	Denklijn 1. Voorzieningen niveau.....	19
5.2	Denklijn 2. Leges heffingen en belastingen.....	21
5.3	Denklijn 3. Subsidies.....	22
5.4	Denklijn 4. Verzilveren bezit.....	24
5.5	Denklijn 6. Onderhoud buitenruimte	24
5.5.1	Verlagen onderhoudsniveau	25
5.5.2	Resultaten begrotingsscan op het gebied van het onderhoud buitenruimte.....	25
5.5.3	Second opinion op de uitgangspunten.....	26
5.5.4	Conclusie onderhoud buitenruimte	27
5.6	Denklijn 7. Terug naar de kern	27
5.7	Denklijn 8. Verbonden partijen	28
6	Uitwerking “schil 2 maatregelen” herstelplan	28
6.1	Bestuurlijke toekomst	29
6.2	Kostendeckende huren	29
6.3	Gezamenlijke huisvesting.....	29
6.4	Begrotingsscan Voorschoten.....	30
6.5	Beperken lokaal beleid	30
6.6	Overschot Jaarrekening 2016.....	30
Bijlage 1.	Onderbouwing wijzigingen.....	31
Bijlage 2.	Herstelplan	40

1 Voorstel

Beslispunten

1. De nota financieel herstel vast te stellen;
2. Voor onderhoud van de buitenruimte over te gaan van niveau B naar C en de (financiële) consequenties te verwerken in de begroting 2018-2021;
3. Kennis te nemen van de afschaffing van precariobelasting, waardoor het meerjarenbeeld in 2022 € 1.075.000 verslechtert.
4. De overige informatie en de standpunten die tijdens de behandeling van de nota financieel herstel 2018 worden gewisseld te gebruiken bij de voorbereiding van de begroting en richting te geven aan de dekkingsmogelijkheden;

2 Inleiding

De gemeente Voorschoten staat voor het begrotingsjaar 2017 onder preventief toezicht van de provincie Zuid Holland. Bij de begroting 2018-2021 zal de provincie opnieuw beoordelen of de begroting voldoet aan de criteria van repressief toezicht. Daarbij is structureel en reëel evenwicht van groot belang.

Op 22 mei jl. heeft uw raad het verzamelvoorstel vastgesteld. De meerjarenraming van het verzamelvoorstel is het uitgangspunt voor de nota financieel herstel 2018-2021.

Uitleg budgetten verzamelvoorstel

Het verzamelvoorstel 2017 is gebaseerd op de uitgangspunten van de provincie waarin toestemming is verleend om aan de lopende verplichtingen te voldoen zoals deze zijn geraamd in de begroting 2016. Als voor 2017 een budget lager uitvalt dan voor 2016, dan geldt de toestemming voor het laagste bedrag. Wat inkomsten betreft geldt het hoogste bedrag van de twee jaren. Uitzondering op deze stelregel zijn de budgetten voor het sociaal domein en die voor de Gemeenschappelijke Regelingen (GR). De budgetten voor het sociaal domein zijn immers al naar beneden bijgesteld naar het niveau van realisatie 2015 en vervolgens herverdeeld binnen programma 6. Ook de hoogte van de bijdragen van 2017 aan de GR-en blijven ongewijzigd vanwege de verplichting die de gemeente in 2016 is aangegaan.

Zo geldt dit ook voor de budgetten van de beheerplannen. De beheerplannen zijn in 2016 geactualiseerd en hebben in de begroting 2017 een verhoging van de lasten met zich meegebracht, namelijk € 1.544.140 in 2017, € 1.608.540 in 2018, € 1.724.140 in 2019 en € 1.851.540 in 2020. Deze budgetverhogingen zijn niet opgenomen in de beschikbaar gestelde budgetten 2017 en verder. Wel is de ozb verhoging ter compensatie van de rentewijzigging ten gevolge van het nieuwe BBV vanaf 2018 meerjarig verwerkt. Voor 2017 was dat niet noodzakelijk vanwege het in stand houden van de rekenrente voor dat jaar.

Voor een aantal beleidsterreinen was het nodig dat enkele onderwerpen uit de niet goedgekeurde begroting 2017 alsnog verwerkt worden evenals diverse actuele ontwikkelingen. Dit is in het verzamelvoorstel verwerkt.

Nota financieel herstel 2018-2021

Voor de nota financieel herstel 2018-2021 worden alleen budgettair neutrale of autonome ontwikkelingen opgenomen. De concrete voorstellen worden onderbouwd met de drie O's (Onontkoombaar, Onuitstelbaar en Onvoorzien) inclusief dekkingsvoorstel.

Begrotingsscan

Daarnaast vindt er momenteel onderzoek van de begrotingsscan plaats, waarvan de uitkomsten separaat in juni 2017 aan uw raad worden aangeboden. Hoewel de gemeente autonoom is in de wijze waarop zij met de uitkomsten van de scan omgaat, is de begrotingsscan niet vrijblijvend.

Dit houdt in dat gemeente Voorschoten een reactie op de begrotingscan aan Gedeputeerde Staten dient te geven. Eventuele uitkomsten naar aanleiding van de aanbevelingen van de begrotingscan worden in de begroting 2018-2021 meegenomen.

Second opinion uitgangspunten beheerplannen

Om er zeker van te zijn dat de uitgangspunten van de geactualiseerde beheerplannen reëel zijn, is er een second opinion uitgevoerd op de uitgangspunten. De uitkomsten van de second opinion zijn in hoofdstuk 4.5.3 opgenomen. De begrotingscan wordt als apart stuk behandeld en maakt geen deel uit van deze nota.

Naar aanleiding van de begrotingscan en de second opinion zal worden geanalyseerd wat de juiste en realistische bedragen van de beheerplannen moeten zijn en indien mogelijk worden deze in de begroting 2018-2021 verwerkt.

3 De financiële opgave voor 2018-2021

Uitgangspunten voor de financiële opgave is het begrotingssaldo 2018 zoals dat in het verzamelvoorstel 2017 is opgenomen. Hierin zijn de uitgangspunten van de provincie meerjarig verwerkt en is het aangepaste begrotingssaldo het beginsaldo van de nota financieel herstel.

3.1 Algemene begrotingsuitgangspunten

Op de begrotingsramingen van het verzamelvoorstel 2017 zijn de onderstaande algemene begrotingsramingen toegepast.

In de meicirculaire 2017 is sprake van een positieve ontwikkeling, waardoor in de begroting voor 2018 rekening gehouden kan worden met 2,4% voor de uitgaven aan salarissen.

Bij leveringen derden en overige goederen en diensten wordt 1,6 % gehanteerd.

De ramingen voor de gemeenschappelijke regelingen zijn, voor zover beschikbaar, gebaseerd op de ingediende begrotingen voor 2018 en meerjarenramingen. De begrotingen passeren de raad nog in het kader van de zienswijze procedures. De begrotingen worden daarna vastgesteld door het algemeen bestuur van de verschillende gemeenschappelijke regelingen. Dit kan daarom nog leiden tot andere bijdragen. De baten uit deelnemingen ramen we op basis van de laatst bekende gegevens van deze organisaties.

De belastingen, leges en rechten worden in de begroting 2018 verhoogd met de door het CPB verwachte geharmoniseerde consumentenprijsindex (hicp) van 1,4 %. Met deze verhoging volgen we de algemene prijsontwikkeling. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

De algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2017 van het ministerie van BZK die op 1 juni 2017 beschikbaar is gekomen.

Tabel 1 Algemene begrotingsuitgangspunten

Onderdeel	Begroting 2018	Begroting 2017
Salarissen De salarissen van de werknemers van de Werkorganisatie Duivenvoorde (WODV) worden geraamd in de begroting WODV en zijn derhalve niet relevant voor deze nota financieel herstel. In de WODV-ramingen wordt overigens uitgegaan van een stijging van de pensioenpremies per 1 januari 2017 van 2,4%, deze is reeds verwerkt in het verzamelvoorstel. De bestaande CAO loopt op 1 mei 2017 af. De onderhandelingen over de volgende CAO lopen inmiddels. We houden rekening met 2,4 % stijging van de salarissen van de griffie en de medewerkers van de WODV.	2,4%	0,4%
Leveringen derden Al jarenlang is het indexpercentage voor levering derden taakstellend op 0% gezet. In de meicirculaire 2017 worden we gecompenseerd voor 1,6% prijscorectie, hetgeen wordt doorgevoerd in de begroting 2018.	1,6%	0%
Subsidies Voor de gesubsidieerde instellingen wordt uitgegaan van de 0-lijn voor het macro-bedrag aan subsidies.	0%	0%

Onderdeel	Begroting 2018	Begroting 2017
Verbonden partijen Voor de verbonden partijen en deelnemingen gaan wij in de nota financieel herstel uit van de ingediende begrotingen. Wij gaan er overigens van uit dat ook de verbonden partijen zich sterk maken voor verlaging van de bijdragen van de gemeente. Via de vertegenwoordigers in besturen zal dit standpunt met klem worden uitgedragen.	ontwerp begroting GR 2018	ontwerp begroting GR 2017
Algemene uitkering De algemene uitkering ramen wij in deze nota financieel herstel volgens de meicirculaire.	mei-circulaire 2017	mei-circulaire 2016
Belastingen De aanpassing van de belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Economisch Planbureau geraamde inflatiepercentage. Het percentage geraamd in het Centraal Economisch Plan (CEP) 2017 bedraagt voor 2018 1,4% (geharmoniseerde consumentenprijsindex).	1,4%	1,0%
Het werken met een vaste rekenrente is met ingang van 2017 volgens het nieuwe BBV niet meer toegestaan. De omslagrente dient te worden toegepast en bedraagt voor 2018 1%.	1%	1%

3.2 Meicirculaire 2017

Op 1 juni jl. is de meicirculaire verschenen. Het algemene beeld is positief. Het accres (groei gemeentefonds) en het uitkeringspercentage ontwikkelen zich positief ten opzichte van de septembercirculaire 2016.

Deze circulaire hoort beleidsarm te zijn. Er is na de verkiezingen van 15 maart 2017 nog geen nieuw kabinet. Ruimtevragerende plannen als klimaat en defensie zullen op zijn vroegst verwerkt worden in de komende Miljoenennota dat in september 2017 uitkomt. Wat dan nu overblijft zijn mutaties door de afspraak "Samen de trap op en af" inclusief loon- en prijsstijgingen in de algemene uitkering en het sociaal domein.

Na verrekening van de taakmutaties en de reserveringen voor loon- en prijsontwikkelingen resteert een netto ontwikkeling van de algemene uitkering t.o.v. de raming in deze kaderbrief van ruim € 100.000 structureel. Om de begroting structureel en reëel sluitend te krijgen stelt het college voor dit bedrag te gebruiken als algemeen dekkingsmiddel.

Decentralisatieuitkeringen.

De voorgenomen overheveling per 2018 van de integratie-uitkering sociaal domein naar de algemene uitkering is uitgesteld. De overheveling kan op zijn vroegst in 2019 plaatsvinden.

Bedragen * € 1.000, + = voordeel, - = nadeel				
	2018	2019	2020	2021
Berekening beginstand decembercirculaire 2016	26.282	26.367	26.441	26.489
Uitkeringsfactor				
Verdeelreserve/Technische correctie 2017	28	28	28	28
Accresontwikkeling in meircirculaire 2017	369	512	512	570
Afrekening accres 2016, incidenteel effect				
Ontwikkeling uitkeringsbasis in meircirculaire 2017		14	57	57
Plafond BTW-compensatiefonds in meircirculaire 2017	14	14	14	14
Nominaal effect in Meircirculaire 2017 tov Septembercirculaire 2016	170	43	-28	-57
Overige ontwikkelingen uitkeringsfactor mei 2017			-14	-14
Subtotaal:	581	611	569	598
1 Ontwikkeling uitkeringsbasis				
Hoeveelheidsverschillen	203	192	188	174
2 Subtotaal:	203	192	188	174
Taakmutaties				
3 Beëindigen betalingen derden	28	32	32	32
Subtotaal:	28	32	32	32
IU/DU/SU				
4 WMO (met name huishoudelijke hulp)	59	59	59	60
5 Armoedebestrijding kinderen (DU)	11	11	11	11
Subtotaal:	70	70	70	71
WOZ				
WOZ-waarden mutaties	-223	-223	-223	-223
Woz-waardering en aanpassing rekentarieven 2017	163	163	163	163
2 Subtotaal:	-60	-60	-60	-60
3 D's in het sociaal domein				
6 decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	193	192	209	209
7 decentralisatie jeugdzorg (IU)	144	144	172	174
8 decentralisatie Participatiewet (IU)	-1.215	-1.149	-1.065	-1.044
8 WSW vervallen geraamde uitgaaf aan DZB	1.192	1.126	1.042	1.042
Subtotaal:	314	313	358	381
Berekening eindstand meircirculaire 2017	27.418	27.525	27.598	27.685
Totaal verschil	1.136	1.158	1.157	1.196
Taakmutaties				
4 WMO (met name huishoudelijke zorg)	-59	-59	-59	-60
5 Armoedebestrijding kinderen (DU)	-11	-11	-11	-11
7 Decentralisatie Jeugdzorg	-144	-144	-172	-174
3 Beëindigen betalingen derden, bedrag per inwoner	-29	-33	-34	-34
3 Beëindigen betalingen derden, uitkeringsfactor	-28	-28	-28	-28
subtotaal:	-271	-275	-304	-307
9 Vrijhouden voor loon- en prijscorrecties in de begroting 2018				
- loonstijging 2,4%	-312	-312	-312	-312
- prijsstijging 1,6%	-242	-242	-242	-242
- IU Sociaal domein indexatie lonen en prijzen	-170	-169	-186	-207
subtotaal:	-723	-722	-739	-760
10 SALDO beschikbaar voor verbetering meerjarenbeeld	142	161	114	129

1 en 9. Indexering lonen en prijzen

Vanuit de toename van de algemene uitkering moeten we een bedrag reserveren voor de verwachte ontwikkeling van de lonen en prijzen. Vooral nog ramen wij dit op 1,6% voor de prijzen (€ 312.000) en 2,4% voor de lonen (€ 242.000). Op basis van de werkelijke indexering in de begroting 2018 kan dit bedrag nog afwijken.

2. Hoeveelheidsverschillen/ontwikkeling uitkeringsbasis/WOZ-waarden

Op de aantallen inwoners en de WOZ waarde van de gemeente Voorschoten t.o.v. de landelijke groei tekent zich een licht voordeel af.

3. Taakmutatie VNG-betalingen

Jaarlijks werd uit het gemeentefonds een bedrag onttrokken dat rechtstreeks aan de VNG werd uitgekeerd voor gemeenschappelijke taken. Deze rechtstreekse uitkering is in strijd met de Financiële verhoudingswet.

Uitkeringen uit het gemeentefonds kunnen alleen aan gemeenten worden uitgekeerd. De hogere uitkering wordt nu via de contributie aan de VNG verrekend. Per saldo budgettair neutraal.

4. WMO (met name huishoudelijke hulp)

De uitkering stijgt door indexering van lonen en prijzen. Dit bedrag wordt apart gezet voor de WMO.

5. Armoedebestrijding kinderen (DU)

Voorschoten krijgt structureel geld voor armoedebestrijding voor kinderen, dit bedrag wordt apart gezet voor dit doel, waarbij de raad besluit over de besteding van de middelen.

6 en 9. Decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)

Bijstelling voor indexering.

7. Decentralisatie uitkering jeugdzorg

We ontvangen meer op het gebied van jeugdzorg en gezien de te verwachten tekorten reserveren we deze bedragen voor jeugdzorg.

8. Decentralisatie Participatiewet (IU)

De uitkering voor de participatiewet daalt omdat de betalingen voor de WSW-ers van binnen de gemeente nu rechtstreeks aan de DZB Leiden wordt uitgekeerd. Hiermee dalen ook onze uitgaven aan DZB.

10. Netto ontwikkeling algemene uitkering.

Na verrekening van de taakmutaties en de reserveringen voor lonen en prijzen resteert een positieve ontwikkeling van de algemene uitkering van iets meer dan € 1 ton per jaar vanaf 2018. Om de begroting structureel en reëel sluitend te stelt het college voor dit bedrag te gebruiken als algemeen dekkingsmiddel.

3.3 Startpunt begroting 2018 en het meerjarenperspectief

In dit hoofdstuk treft u de ontwikkeling aan van het meerjarig begrotingssaldo. De begroting 2018 is gebaseerd op het verzamelvoorstel 2017, waarbij de uitgangspunten van de provincie (ten gevolge van preventief toezicht), wijzigingen uit de niet goedgekeurde begroting 2017 en de actuele ontwikkelingen zijn verwerkt.

Verschil opgave provincie en verzamelvoorstel

Het vertrekpunt 2018 conform verzamelvoorstel bedraagt € 230.000 voordelig. Dit is een ander beeld dan dat de provincie in de opgave heeft gepresenteerd, namelijk € 2.783.000 nadelig. Het verschil tussen deze twee opgaven bedraagt zo'n € 3 miljoen (mln). Dit komt doordat de provincie enkele posten wel heeft meegenomen en niet in het verzamelvoorstel is meegenomen en vice versa. Het grootste verschillen zitten in actualisatie beheerplannen € 1,7 mln, beheerplan vastgoed € 0,4 mln, woonlastenbenadering € 0,7 mln, niet doorgevoerde onderwerpen uit de begroting € 0,15 mln. Het restant van het verschil betreft de toepassing van de regels van de provincie: laagste lasten van 2016 / 2017 en hoogste baten van 2016 / 2017.

Vertrekpunt programmabegroting 2018-2021

Het gepresenteerde saldo na wijzigingen van de nota financieel herstel is het vertrekpunt van de programmabegroting 2018-2021 en is voor de jaren als volgt:

2018 € 1.300.320 nadelig

2019 € 1.139.312 nadelig

2020 € 1.364.398 nadelig

2021 € 1.393.483 nadelig

In tabel 2 wordt het meerjarenbeeld van alle wijzigingen gepresenteerd. In de opgave voor de gemeente Voorschoten is in het verzamelvoorstel de woonlastenbenadering voor een bedrag van € 720.862 doorgevoerd door een hogere OZB. De bijbehorende verlaging van de afval- en riooltarieven van € 325.000 heeft reeds in 2017 plaats gevonden en van € 720.862 vanaf 2018.

Tabel 2 Meerjarenbeeld 2018 -2021

Meerjarenbegroting 2018 - 2021							
Nr.	P.	Omschrijving	I / S	2018	2019	2020	2021
Uitgangspunt begroting 2018 = verzamelvoorstel 2017							
		Vertrekpunt van de begroting 2018 conform verzamelvoorstel		230.176	473.784	423.098	423.098
		Structurele effecten najaarsnota 2016		0	0	0	0
		Meicirculaire 2017		142.000	161.000	114.000	129.000
Beginsaldo nota financieel herstel 2018				372.176	634.784	537.098	552.098
Wijzigingen nota financieel herstel 2018							
Budgetneutrale ontwikkelingen							
1	6	Inlening jeugdteam	S	0	0	0	0
Autonome ontwikkelingen							
2	0	Incidentele kosten invoering Omgevingswet	I	PM	PM		
3	0	Structurele kosten invoering Omgevingswet	S		PM	PM	PM
4	0	Pensioenverhoging griffie, verhoging aanwezigheidsbijdrage raadsleden	S	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
5	0	Bijdrage Holland Rijnland	S	8.000	8.000	8.000	8.000
6	6	GR Inkoopbureau H10	S	-8.750	-8.750	-8.750	-8.750
7	7	Energieakkoord Holland Rijnland	S		-26.000	-26.000	-26.000
8	0	Bijdrage WODV	S	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
Overige ontwikkelingen							
9	6	Correctie structurele mutatie reserve BUIG	S	0	40.000	40.000	40.000
10	6	Jeugd	I	PM	PM	PM	PM
11	1	Regionale verkeers- en milieukaart	S	-8.206	-8.206	-8.206	-8.206
12		Lagere dotatie reserve kapitaallasten sportvelden tgv afschaffing precariobelasting per 1-1-2022	I	0	0	0	55.889
Beheerplannen							
13		Actualiseren beheerplannen	S	-1.608.540	-1.724.140	-1.851.540	-1.951.514
14		Actualiseren beheerplan vastgoed	S	-360.000	-360.000	-360.000	-360.000
15		Beheerplan schoon	S	PM	PM	PM	PM
Totaal wijzigingen nota financieel herstel 2018				-2.032.496	-2.134.096	-2.261.496	-2.305.581
Niet besloten door de raad, dus niet verwerken in meerjarenbeeld							
		Actualiseren beheerplan vastgoed	S	360.000	360.000	360.000	360.000
Vertrekpunt programmabegroting 2018				-1.300.320	-1.139.312	-1.364.398	-1.393.483
P= Programma I= Incidenteel S= Structureel							
- = nadelig							
Let op: per 1-1-2022 wordt precariobelasting afgeschaft. Gemeente Voorschoten ontvangt jaarlijks € 1.075.000 aan precario. Dit zou een nadeel betekenen aan gederfde inkomsten per 2022. De verwachting is dat dit middels andere belastingen gecompenseerd zal worden, waardoor gekozen is om geen nadeel op te nemen in de begroting.							

3.3.1 Toelichting wijzigingen

Toelichting wijzigingen		
Onderwerp	Bedrag	Toelichting
1. Inlening jeugdteam	0	In het kader van de lokale vertaling en uitvoering van de Innovatieagenda Haaglanden wordt formatie bij gecontracteerde jeugdhulpaanbieders ingeleend bij Cardea, GGZ Rivierduinen en Curium voor intensieve ambulante begeleiding binnen het CJG Voorschoten. Dit past bij de vastgestelde uitgangspunten van zorg dichtbij (fysiek nabij en, zo veel als mogelijk is, binnen het systeem van jeugdigen organiseren) en moet op termijn doorstroming naar zwaardere zorg verminderen.

		Er worden periodiek gesprekken met de aanbieders gevoerd. De ervaringen zijn positief, ook vanwege korte lijnen en expertise uitwisseling binnen de partners van het CJG Voorschoten. Wij stellen voor hier meer budget voor te ramen (€ 250.000 i.p.v. € 215.000). Dit wordt binnen programma 6 opgevangen, waardoor dit een budgettair neutrale wijziging betreft.
2. Incidentele kosten invoering omgevingswet	PM	Om een inschatting te kunnen maken van de kosten die de invoering van de Omgevingswet komende jaren met zich meebrengt heeft de VNG een rekentool ontwikkeld. Om deze rekentool goed te kunnen gebruiken, en dus een inschatting te kunnen maken van mogelijke jaarlijkse lasten, zijn een aantal aspecten van belang. Het is nodig om de ambitie van de gemeenteraad te kennen. Dit bepaalt onder andere of er nog een grote vergunningplicht, omgevingsvergunning, moet gelden binnen de gemeente. Is dat niet het geval dan komt het neer op constateren achteraf. Ook bepaalt het of er veel capaciteit nodig is voor het begeleiden van initiatieven van derden op het gebied van inhoud, proces en participatie. Bij het globaal kaders stellen is daar veel capaciteit voor nodig. Ook is standpuntbepaling nodig over hoe snel de gemeenteraad een omgevingsvisie en omgevingsplan wil vaststellen. Dus pas als de gemeenteraad ambitie heeft bepaald en dit wordt afgezet tegen de huidige organisatie is een inschatting te maken welke extra kosten dit met zich meebrengt. Ook is het nodig om te weten welke gegevens de rekentool gebruikt, bijvoorbeeld in eigen beheer maken van bestemmingsplannen en structuurvisies of dit geheel uitbesteden. Dit is nu nog niet inzichtelijk.
3. Structurele kosten invoering omgevingswet	PM	<p>Het streven is om de gemeenteraad de komende periode deze ambitie te laten bepalen en de verwachting is dat in het laatste kwartaal inzicht is in die ambitie. Daarna zal een inschatting worden gemaakt van het kostenplaatje.</p>
4. Pensioenverhoging griffie, aanwezigheidsbijdrage raadsleden	- € 20.000	De raming van de salarissen van de griffie van Voorschoten is nog gebaseerd op oudere jaren. Door de salarisverhogingen die hebben plaats gehad en de stijging van de pensioenpremie is een verhoging van € 6.000,- noodzakelijk. De raadsvergoeding is, nadat er in 2014 en 2015 geen verhoging is geweest, met 6,5% gestegen. Ook de onkostenvergoeding is aangepast. Een verhoging van de raming met € 14.000,- is noodzakelijk.
5. Bijdrage Holland Rijnland	€ 8.000	De gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland heeft de begroting 2018 ev voor zienswijzen voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Door met name een verlaging van de frictie en transitiekosten vallen de kosten ten opzichte van 2017 € 8.000 lager uit.

6. GR Inkoopbureau H10	- € 8.750	De gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H10 heeft de begroting 2018 ev voor zienswijzen voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Mede door maatregelen die voortvloeien uit de evaluatie van het inkoopbureau liggen de ramingen hoger dan in de meerjarenbegroting 2017 van het inkoopbureau. De bijdrage voor Voorschoten ligt voor 2018 € 8.750 hoger dan waar in de meerjarenbegroting van de gemeente rekening mee is gehouden.
7. Energie-akkoord Holland Rijnland	€ 0 tot - € 26.000	In een apart raadsvoorstel wordt instemming gevraagd voor het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en wordt de bijdrage met dekking voor 2017 en 2018 geregeld. De omvang van de gemeentelijke financiële bijdrage aan de uitvoering van het akkoord voor de jaren 2019-2025 is nog niet bekend, maar wordt alvast rekening gehouden met de hoogte van de bijdrage 2018 € 26.000. Met het energieakkoord worden de volgende afspraken gemaakt: <ul style="list-style-type: none"> • De ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn; • De ambities om in 2025: <ul style="list-style-type: none"> - 2,5 PJ minder energie te verbruiken ten opzichte van 2014; - 2,5 PJ duurzame energie op te wekken door zonne- en windenergie; - Andere vormen van duurzame energie zoals biomassa en geothermie te stimuleren; - Stevig in te zetten op warmtetransitie.
8. Bijdrage WODV		Binnen de gemeenschappelijke regeling WODV zijn er een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op de bijdrage van Voorschoten. Zo zijn de salarislasten gestegen, net als de pensioenpremie. Ondanks deze stijging is de formatie van de WODV gedaald wat weer een positief effect heeft op de begroting van de WODV. Echter, om mee te gaan met de ontwikkelingen op ICT is een informatiebeleidsplan opgesteld met bijbehorende investeringen. De gemeente Voorschoten heeft aangegeven deze ontwikkelingen op ICT gebied te steunen, echter alleen voor de wettelijke taken en bijbehorende veiligheid. Het innovatieve deel in het informatiebeleidsplan kan voor wat betreft Voorschoten niet worden opgepakt gezien het preventieve toezicht. Dit is ontkoombaar en uitstelbaar. Voorschoten gaat er in dit plan vanuit dat het Algemeen Bestuur van de WODV de ingediende zienswijze overneemt. De effecten voor Voorschoten vallen daarmee € 35.000 nadelig uit.
9. Structurele mutatie reserve BUIG	€ 0 tot € 40.000	In de primitieve begroting is bij de correctie van de begroting het terugdraaien van een onttrekking aan de reserve structureel verwerkt terwijl deze alleen voor 2017 en 2018 moest worden verwerkt. Hierdoor zit er vanaf 2019 een nadeel van € 40.000 in de begroting. Dit wordt hiermee gecorrigeerd.

10. Jeugd	PM	<p>In het verzamelvoorstel van mei 2017 zijn de ramingen voor de maatwerkvoorzieningen Jeugdhulp (individuele voorzieningen, jeugdhulp via CJG en PGB) aangepast op basis van de prognoses in de jaarrekening 2016. Het inkoopbureau H10 heeft onlangs een eerste schatting voor 2017 gemaakt. Deze eerste schatting geeft aan dat de stijging van de kosten in 2016 ten opzichte van 2015 zich in 2017 doorzet. De eerste schatting over 2017 geven aan dat de stijging zich in 2017 doorzet. Deze schatting bevat echter nog een groot aantal onzekerheden. In de meicirculaire komt er wat extra geld binnen voor jeugd wat ook voor dit doel apart wordt gezet.</p> <p>Het maken van tijdige en betrouwbare prognoses voor de kosten van jeugdhulp blijft een lastig vraagstuk. Dit heeft een aantal oorzaken. De verwachting is en blijft overigens, dat de kosten van jaar tot jaar aanmerkelijk kunnen verschillen. Om die reden is het van belang dat de reserve sociaal domein in stand blijft om de jaarlijkse verschillen op te kunnen vangen.</p>
11. Regionale verkeers- en milieukaart	€ 8.206	<p>De Regionale Verkeers- en Milieukaart (RVMK) van Holland Rijnland is een beleidsondersteunend instrument, waarmee verkeers- en milieuberekeningen kunnen worden uitgevoerd. De coördinatie en bekostiging van de RVMK lag de afgelopen jaren bij Holland Rijnland. In het kader van de Kracht 15/ takendiscussie is binnen Holland Rijnland besloten om deze werkzaamheden niet meer uit te voeren. De gemeente Leiden is bereid gevonden om als verkeersmodellenbureau op te treden. Hier is een totaalbedrag van € 185.000,- per jaar voor nodig. De provincie draagt € 40.000,- bij. De overige kosten worden verdeeld naar rato van het inwoneraantal onder de overige gemeenten. Voor Voorschoten komt dit neer op een bedrag van € 8.206 per jaar. De definitieve samenwerking wordt vastgelegd in zogenaamde samenwerkingsovereenkomsten tussen Leiden als verkeersmodellenbureau en de individuele gemeenten.</p>
12. Lagere dotatie reserve kapitaallasten sportvelden tgv afschaffing precariobelasting per 1-1-2022	€ 0 tot € 55.889 (in 2021)	<p>Per 1-1-2022 wordt de precarioheffing afgeschaft. Voor de dekking van de kunstgrasvelden wordt jaarlijks € 72.000 van de precario-opbrengsten en € 20.322 exploitatiebudget natuurgrasvelden aan de reserve kapitaallasten sportvelden gedoteerd. 10 jaar lang zou de precario-opbrengst gedoteerd worden aan deze reserve. Per 31-12-2026 zou het saldo van de reserve € 415.889 bedragen. De dotatie van het exploitatiebudget natuurgrasvelden dekt precies de kapitaallasten van het deel (de onderlaag van de kunstgrasvelden) dat in 40 jaar wordt afgeschreven en is toereikend. De precario-opbrengsten kunnen tot 2022 worden gedoteerd, terwijl er tot 2027 op was gerekend.</p>

		De dotaties van precariobelasting voor 10 jaar waren niet noodzakelijk, maar gaven een buffer in de reserve kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Per 2027 zou de reserve kapitaallasten € 415.889 bedragen. In 2021 bereikt de reserve het benodigde bedrag aan dekking voor het deel (de toplaag) dat in 10 jaar wordt afgeschreven. In 2021 hoeft € 55.889 minder gedoteerd te worden aan de reserve dan is geraamd.
13. Actualiseren beheerplannen	- € 1.608.540 tot - € 1.951.514	De beheerplannen zijn in 2016 geactualiseerd. In het verzamelvoorstel zijn de beheerplannen niet meegenomen. Aangezien de raad de beheerplannen heeft vastgesteld, worden in deze begroting 2018 wel de vastgestelde bedragen verwerkt. De uitkomsten (=bezuiniging) van de begrotingsscan en de second opinion op de uitgangspunten van de beheerplannen worden bij de begroting als dekkingsmiddel ingezet. NB: De financiële middelen (€ 1.544.140) voor onder andere het groot onderhoud zoals opgenomen in de beheerplannen zijn in 2017 niet toegekend. Hierdoor hebben in 2017 de stortingen in de voorzieningen niet plaatsgevonden. Er zijn dan ook te weinig financiële middelen om toekomstige uitgaven voor groot onderhoud te dekken. Afhankelijk van het verwerken van de maatregelen van de begrotingsscan en second opinion zal blijken in welke omvang stortingen noodzakelijk zijn.
14. Actualisering beheerplan vastgoed	€ 360.000	Voor het vastgoed wordt een beheerplan opgesteld. De eerste uitkomsten waren geschat op € 360.000 nadelig. Op dit moment wordt nog aan dit stuk gewerkt, vandaar dat het geschatte bedrag in de meerjarenraming is opgenomen en weer gecorrigeerd voor hetzelfde bedrag.
15. Beheerplan schoon	PM	Momenteel wordt er gewerkt aan beheerplan schoon. Dit beheerplan heeft betrekking op het schoonhouden van de openbare ruimte. Binnen de scope van dit plan vallen de volgende activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> - Handmatig verwijderen van zwerfafval - Vegen van verharding - Bladruimen - Onkruidbestrijding op verharding - Huisafvalinzameling - Beheer afvalbrengrstation - Inname klein gevaarlijk afval en kringloopgoederen - Beheer afvalbakken en hondenpoepbakken - Reinigen rioleringskolken - Verwijderen van graffiti, beplakking en groenaanslag - Gladheids- en ongediertebestrijding - Ondersteuning bij festiviteiten - Afhandeling klachten, meldingen en vragen De financiële consequenties zijn nog onduidelijk.

3.3.2 Afschaffen precariobelasting per 2022

De precariobelasting op kabels en leiding wordt definitief afgeschaft met ingang van 2022. Dit betekent voor Voorschoten dat uiterlijk met ingang van 2022 een bedrag van € 1.075.000 aan belastinginkomsten wegvalt.

Het oorspronkelijke wetsvoorstel tot afschaffing ging nog uit van een overgangstermijn van 10 jaar, maar deze termijn is bij behandeling van het voorstel in de Tweede Kamer verkort tot vijf jaar. De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel vervolgens als hamerstuk afgedaan. Voor de wegvallende inkomsten worden gemeenten niet gecompenseerd, maar de afschaffing van precariobelasting zou in samenhang gezien moeten worden met een toekomstige uitbreiding c.q. hervorming van het lokaal belastinggebied. Deze verruiming zou ruimte moeten bieden om de wegvallende inkomsten op te vangen. De uitbreiding/hervorming is echter een zaak van het nieuwe kabinet. In afwachting van de vorming van een nieuw kabinet en de inzet van de VNG bij kabinetsformatie wordt in de begroting 2018 vooralsnog geen ingroeivariant opgenomen om de afschaffing van precario op te vangen.

Zodra er - na de vorming van een nieuw kabinet - meer duidelijk is, maar uiterlijk bij de begroting 2019, zal een voorstel worden gedaan omtrent hoe met de wegvallende inkomsten moet worden omgegaan.

3.3.3 Investeringen 2018 -2021

De investeringen moeten nog nader worden bekeken en getoetst aan de criteria van de provincie en het schulden- en investeringsplafond. Dit wordt in de zomer uitgevoerd en in de begroting 2018-2021 meegenomen. Belangrijk om te beseffen is dat het investeringsplafond niet meerjarig is verwerkt in de begroting. Reden hiervoor is dat iedere nieuwe investering apart moet worden voorgelegd aan de provincie en een financiële afweging moet worden gemaakt. Op het moment dat de financiële consequenties van het investeringsplafond reeds zouden zijn verwerkt, zou de financiële afweging niet meer hoeven plaats te vinden en dat is niet wenselijk. Alle nieuwe investeringen hebben dus nadelige gevolgen voor het begrotingsaldo.

4 Dekkingsplan

Het vertrekpunt van de programmabegroting zoals in tabel 2 is gepresenteerd geeft meerjarig een nadelig saldo. Rekening houdend met nog een aantal posten die op PM staan, zal dit beeld alleen maar nadeliger worden. Hiervoor is het noodzakelijk om een dekkingsplan op te stellen, waaruit blijkt dat gemeente Voorschoten een sluitend meerjarenperspectief heeft. In onderstaand dekkingsplan is het herstelplan verwerkt. In de volgende hoofdstukken worden maatregelen uit schil 1 en 2 nader toegelicht en wordt duidelijk wat realistische bezuinigingsmogelijkheden zijn.

Uit tabel 3 blijkt dat na toepassing van de maatregelen uit schil 1 en 2 het vertrekpunt van de begroting in meerjarenbeeld als volgt is:

2018 € 316.750 nadelig
 2019 € 65.657 nadelig
 2020 € 127.230 voordelig
 2021 € 642.688 voordelig

Het is een mooi beeld dat 2020 en 2021 voordelige begrotingssaldi presenteert. Voordelige begrotingssaldi kunnen er voor zorgen dat het kan zijn dat enkele maatregelen niet te hoeven worden doorgevoerd. Het is aan de raad om daar een keuze in te maken. Vergeet echter niet dat de positieve saldi komt door toepassing van alle bezuinigingsmaatregelen. Ook heeft Voorschoten nog te maken met een aantal ontwikkelingen die nu nog op PM staan (omgevingswet en afschaffen precariobelasting) waardoor deze saldi (na het bekend worden van bedragen) uiteindelijk toch nadelig kunnen worden. Een positief vooruitzicht is dat nog mogelijk alternatieve maatregelen vanuit de begrotingsscan ingezet kunnen worden als dekking. Het zal echter wel enige tijd en capaciteit kosten om enkele maatregelen nader te onderzoeken.

Tabel 3 Dekkingsplan nota financieel herstel 2018

Dekkingsplan nota financieel herstel 2018				
	2018	2019	2020	2021
Vertrekpunt programmabegroting 2018-2021	-1.300.320	-1.139.312	-1.364.398	-1.393.483
1 Dekking woonlastenbenadering, lastenverschuiving (OZB-verhoging)				
<i>t.g.v. verlaging afvalstoffenheffing t.g.v. aanbestedingsvoordeel = A opbrengstdaling € 325.000 voor de gemeente (in gesloten circuit). Een deel van het amendement 100493 kon niet worden verwerkt.</i>	230.000	230.000	230.000	230.000
<i>B Activeren maatschappelijk nut en renteconsequenties (met als gevolg verlagen afvalstoffenheffing) € 720.862 is reeds structureel verwerkt (amendement betrof alleen 2017)</i>	-	-	-	-
Totaal OZB-verhoging	230.000	230.000	230.000	230.000
Restant te dekken begrotingssaldo	-1.070.320	-909.312	-1.134.398	-1.163.483
Toepassing regel begrotingstekort dekken door 50 % lastenverlaging en 50% batenverhoging				
Opgave verlaging lasten	535.160	454.656	567.199	581.742
Opgave verhoging baten	535.160	454.656	567.199	581.742

Dekkingsplan nota financieel herstel 2018				
	2018	2019	2020	2021
Dekkingsmogelijkheden herstelplan schil 1				
3 Denklijn 1: Voorzieningen beperken				
A Verminderen bijdrage zwembad	0	0	0	400.000
B Cultureel centrum afstoten	0	0	0	130.000
D Beleid WMO vervoer	0	0	75.000	75.000
E WMO Hulpmiddelenbeleid beperken	10.000	10.000	10.000	10.000
F Vermindering Arbo adviezen WMO	0	18.000	18.000	18.000
G Kinderboerderij	0	0	73.000	73.000
Subtotaal denklijn 1	10.000	28.000	176.000	706.000
4 Denklijn 2: Leges, heffingen en belastingen				
A OZB woningen verhogen	419.478	344.126	449.466	463.078
B Extra OZB NIET-woningen	28.682	23.530	30.733	31.663
C Overige belastingen	87.000	87.000	87.000	87.000
Subtotaal denklijn 2	535.160	454.656	567.199	581.742
5 Denklijn 3: Subsidies en bijdragen aan derden				
A Aangepast beleid subsidies		114.430	228.859	228.859
B Beperken budget compensatie meerkosten	67.000	67.000	67.000	67.000
C Cultuurprijzen, bijeenkomsten stoppen	4.410	4.410	4.410	4.410
C Bijdrage leefbaarheid/ wijkbeleid stoppen	4.500	8.500	10.500	10.500
D Subsidies lokaal onderwijs beleid verminderen	0	34.160	34.160	34.160
Subtotaal denklijn 3	75.910	228.500	344.929	344.929
6 Denklijn 4: Verzilveren bezit				
A Gezamenlijke huisvesting	PM	PM	PM	PM
B Kostendekkende huren nader onderzoeken	PM	PM	PM	PM
Subtotaal denklijn 4	0	0	0	0
7 Denklijn 5: Slim investeren				
A Herontwikkeling ijsbaanterrein, incidenteel	PM	PM	PM	PM
Subtotaal denklijn 5	0	0	0	0
8 Denklijn 6: Onderhoud buitenruimte				
A verlagen onderhoudsniveau obv beheerplannen 2017	-	-	-	-
Subtotaal denklijn 6	-	-	-	-
9 Denklijn 7: Terug naar de kern				
A Beperken ondersteuning duurzaamheidsinitiatieven	10.000	10.000	10.000	10.000
B Stoppen Platform duurzaamheid	5.000	5.000	5.000	5.000
C Bestuursondersteuning en rekenkamer versoberen, burgerleden max 1 per fractie en notuleren vergaderingen	16.000	16.000	16.000	16.000
D Onderhoud sportterreinen stoppen	0	0	41.000	41.000
E Stoppen platform hoogspanning	3.500	3.500	3.500	3.500
F Vermindering ondersteuning college	10.000	10.000	10.000	10.000
G Bijdrage adviesraden halveren CAW, cliëntenraad W&I, platform gehandicapten, VAC	15.000	15.000	15.000	15.000
H Vervallen huur WMO loket	33.000	33.000	33.000	33.000
I Versoberen representatiebudgetten	20.000	20.000	20.000	20.000
Subtotaal denklijn 7	112.500	112.500	153.500	153.500
10 Denklijn 8: Verbonden partijen				
A Vergoeding piketregeling Veiligheidsregio per 2016	20.000	20.000	20.000	20.000
Subtotaal denklijn 8	20.000	20.000	20.000	20.000
Totaal dekking herstelplan schil 1	753.570	843.656	1.261.628	1.806.171
Herstelplan schil 2				
11 Fusie	PM	PM	PM	PM
12 Kostendekkende huren	PM	PM	PM	PM
13 Centrale ambtelijke huisvesting en gemeentewerf	PM	PM	PM	PM
14 Verkoop gronden en accommodaties	PM	PM	PM	PM
15 Begrotingsscan	PM	PM	PM	PM
16 Beperken lokaal beleid	PM	PM	PM	PM
17 Analyse jaarrekeningsresultaat 2016				
Totaal dekking herstelplan schil 2	0	0	0	0
Eigen Vermogen				
16 Dekking vanuit eigen vermogen	0	0	0	0
17 Incidentele wijzigingen dekken door onttrekking uit concernreserve	0	0	0	0
Totaal dekkingsmogelijkheden	753.570	843.656	1.261.628	1.806.171
Vertrekpunt programmabegroting 2018 na dekkingsmogelijkheden	-316.750	-65.657	127.230	642.688

5 Uitwerking “schil 1 maatregelen” herstelplan

In het vorige hoofdstuk is het vertrekpunt van de programmabegroting 2018 onderbouwd. In dit saldo zijn een aantal PM-posten opgenomen. In de begroting 2018 zullen deze geactualiseerde bedragen zoveel als mogelijk worden verwerkt. Gezien het meerjarig nadelig saldo is het noodzakelijk om een dekkingsplan op te stellen.

In het niet vastgestelde herstelplan dat eerder dit jaar met de raad is opgesteld ten gevolge van preventief toezicht zijn 2 schillen opgenomen. In schil 1 zijn concrete voorstellen opgenomen en gekwantificeerd. Nagenoeg alle voorstellen zijn in het dekkingsplan opgenomen. In dit hoofdstuk worden de denklijnen voor zover mogelijk nader uitgewerkt waarbij aangegeven wordt in hoeverre de bezuinigingen daadwerkelijk kunnen worden doorgevoerd. In schil 2 zijn de voorstellen opgenomen die nader uitgewerkt moeten worden om een bedrag te kunnen noemen en komen in hoofdstuk 5 aan bod.

De raad heeft uiteindelijk op 22 maart 2017 besloten het herstelplan niet vast te stellen. Daarbij heeft de raad duidelijk aangegeven zoveel mogelijk dekkingsmogelijkheden uit schil 1 te willen inwisselen voor schil 2.

5.1 Denklijn 1. Voorzieningen niveau

Het voorzieningenniveau in Voorschoten is hoog. Dit is belangrijk omdat het voorzieningenniveau een bepalende factor is voor de waardering van de woonplaats, zo blijkt uit onderzoek van Elsevier. Ook is een goede kwaliteit van de lokale voorzieningen voorwaardenscheppend voor een sterk verenigingsleven en een belangrijke factor voor het bevorderen van de sociale cohesie. Goede voorzieningen vormen een verbindende factor.

Over het algemeen is er geen wettelijke plicht voor de gemeente om bepaalde voorzieningen in stand te houden. Die wettelijke verplichting geldt alleen voor onderwijsgebouwen en voor gymzalen voor bewegingsonderwijs.

Aan het hebben van goede voorzieningen hangt echter een stevig prijskaartje.

Bij maatschappelijke voorzieningen is het noodzakelijk om een balans te creëren tussen het efficiënt omgaan met middelen én het belang dat die voorzieningen binnen de gemeente hebben. Hierbij is ook belangrijk om de relatie met andere aanwezige voorzieningen binnen en buiten de gemeentegrenzen te bezien. Dit kan langs onderstaande drie³ lijnen. Naast deze drie denklijnen bevat ook de denklijn “verzilveren bezit” mogelijkheden.

1 Voorzieningen afstoten

Zijn er voorzieningen buiten de gemeentegrenzen, die een vergelijkbare rol kunnen vervullen? of is die rol onvoldoende mogelijk? Kan door het afstoten van gemeentelijke accommodaties het ondernemerschap ten aanzien van niet-gemeentelijke accommodaties groeien?

Beëindigen exploitatie overeenkomst Sportfondsen

De huidige exploitatie overeenkomst met Sportfondsen heeft een looptijd tot en met 2020. De jaarlijkse netto exploitatie bijdrage door de gemeente bedraagt € 199.539. Het jaarlijks onderhoud bedraagt gemiddeld € 200.000,-. De besparing kan pas geëffectueerd worden in 2021 omdat het contract met Sportfondsen voor exploitatie van het zwembad loopt tot en met 2020. Mocht bij de begrotingsbehandeling worden besloten de overeenkomst op te zeggen, kan vanaf dat moment worden onderzocht of er eerder op de onderhoudskosten kan worden bezuinigd. Dit zal dan worden gemeld in de voorjaarsnota. Het maatschappelijk effect is midden. Het zwembad heeft naast een recreatieve, ontmoetings- en sportieve functie ook een functie in het leren zwemmen van kinderen. Door het sluiten van het zwembad neemt het voorzieningenniveau van Voorschoten af. Dit kan een negatieve invloed hebben op de score van Voorschoten als beste woongemeente.

Op korte afstand van Voorschoten zijn echter drie andere zwembaden. In Wassenaar, Leidschendam en Leiden. Het is de verwachting dat Leiden een nieuw zwembad gaat realiseren zeer nabij Voorschoten.

Hierin zijn vergelijkbare activiteiten voorzien voor leren zwemmen, activiteiten voor ouderen of recreatief zwemmen. Hier kunnen inwoners uit Voorschoten gewoon aan deelnemen. Het gebruik maken van zwemvoorzieningen door minimagezinnen verandert in principe niet omdat de zwembaden prima te bereiken zijn, de prijzen vergelijkbaar of lager zijn en gebruik gecompenseerd kan worden via minimagebeleid vanuit de Stichting Leergeld.

2 Voorzieningen clusteren

Welke niet-gemeentelijke voorzieningen zijn er? Kunnen die een rol van betekenis spelen bij het compenseren van een gemeentelijke accommodatie die wegvalt? Welke voorzieningen kunnen verder in elkaar geschoven worden?

3 Voorzieningen kostendekkend maken

Kan de gebruiker van een pand het beheer en onderhoud overnemen van de gemeente en daarmee de kosten voor de gemeente reduceren? Of is het doorvoeren van kostendekkende huur (zonder compensatie door subsidie) een betere optie om de kosten voor de gemeente te verlagen?

Binnen de denklijn "voorzieningen" passen de volgende mogelijkheden:

- Het afstoten van het cultureel centrum, meer vrijheid geven aan de bibliotheek voor uitbreiding en cultureel ondernemerschap en het intensiever (laten) benutten van de reeds aanwezige kerken, scholen, gymzalen etcetera.
- Het onderbrengen van het beheer en onderhoud bij de gebruikers van gemeentelijke accommodaties. Dit stimuleert ondernemerschap, betrokkenheid en participatie en is soms een goed alternatief voor het doorberekenen van deze kosten aan de gebruikers. In andere gevallen is de verkoop van de accommodatie aan de gebruiker mogelijk of te verkiezen. Zie verder denklijn verzilveren bezit.

Bovenstaande voorstellen leiden uiteindelijk tot de volgende concrete bezuinigingen:

Cultureel centrum afstoten

Het afstoten van het cultureel centrum levert een besparing op van € 130.000. De besparing kan pas geëffectueerd worden in 2021 omdat het contract met Sportfondsen voor exploitatie van het cultureel centrum loopt tot en met 2020. Mogelijk is in overleg een eerdere realisatie mogelijk. Het maatschappelijk effect is midden. Een aantal activiteiten kan niet meer plaatsvinden op deze plek. Deze activiteiten zullen een andere plek moeten vinden in Voorschoten.

Met het afstoten van het cultureel centrum zullen de huidige gebruikers op een alternatieve locatie onderdak moeten vinden. Voor veel kleine gebruikers zal dit goed mogelijk zijn. Het college zal zich inspannen om zo veel mogelijk ondersteuning te bieden aan het filmhuis om elders onderdak te vinden. Daarmee blijft ook voor de toekomst de realisatie van een Multifunctionele accommodatie in het centrum mogelijk.

Beleid WMO vervoer

Door het verder versoberen van de verstrekkingen voor individueel WMO-vervoer kan € 75.000 bespaard worden in 2020.

Het maatschappelijk effect is midden. Er zal bij het indiceren van deze voorziening nog steviger ingezet moeten worden op het gebruik van vrijwilligersvervoer. Ook moet meer worden gezocht naar mogelijkheden om aan te sluiten bij wat inwoners al gewend waren om uit te geven aan vervoer. Er moet nog nader onderzocht worden hoe dit gerealiseerd kan worden en of verdere aanpassing van beleid hiervoor nodig is.

WMO hulpmiddelenbeleid beperken

Het WMO-hulpmiddelenbudget kan beperkt worden met € 10.000 vanaf 2018.

Het maatschappelijk effect is midden. Ervan uitgaande dat het aantal cliënten niet zal toenemen is er ruimte om het budget te verlagen.

De kosten van hulpmiddelen kunnen verder beïnvloed worden door lagere kwaliteitseisen op te nemen in de aanbesteding van de hulpmiddelen. De aanbesteding loopt in 2017 en de nieuwe afspraken gelden vanaf 2018.

Vermindering Arbo adviezen bij indicatie voor Wmo

Bij individuele Wmo voorzieningen kan het vragen van onafhankelijke Arbo adviezen verminderd worden bij het beoordelen van een indicatie en meer door de consultants zelf te laten beoordelen. De consultants zijn Hbo geschoold en hebben een brede werkervaring waardoor dit mogelijk moet zijn. Het gevolg hiervan kan wel zijn dat voorzieningen minder passend zijn bij de hulpvraag en mogelijk een stijging van bezwaarschriften. Dit voorstel levert een mogelijke besparing op van € 18.000 vanaf het jaar 2019.

Beëindigen concessieovereenkomst Stichting Kinderboerderij Voorschoten

De kinderboerderij behoort niet tot een wettelijke taak van de gemeente. Per 1 april 2014 is de verantwoordelijkheid voor de kinderboerderij overgedragen aan Stichting Kinderboerderij Voorschoten. Hiertoe is een concessieovereenkomst gesloten die loopt tot 1 april 2019. De gemeente betaalt op basis van deze overeenkomst jaarlijks een exploitatiebijdrage. Wanneer niet meer wordt bijgedragen aan de kinderboerderij levert dat een besparing op van €73.000, welke geëffectueerd kan worden in 2020. De periode tot 2020 kan door initiatiefnemers gebruikt worden om te onderzoeken of een andere organisatiestructuur wellicht kan leiden tot openhouden van de kinderboerderij tegen veel lagere kosten. De ondergrens van het benodigde bedrag moet worden onderzocht. Het maatschappelijk effect van deze besparing is midden.

Denklijn 1

Specifieke bezuinigingen met structurele bezuinigingen	
Niet meer bijdragen aan het zwembad	€ 400.000
Cultureel centrum afstoten	€ 130.000
Beleid WMO vervoer	€ 75.000
WMO Hulpmiddelenbeleid beperken	€ 10.000
Verminderen Arbo adviezen bij indicatie WMO	€ 18.000
Kinderboerderij	<u>€ 73.000</u>
Subtotaal denklijn 1	€ 706.000

5.2 Denklijn 2. Leges heffingen en belastingen

Om een sluitende begroting 2018 te presenteren is het nodig om de uitgaven te verlagen en de inkomsten te verhogen. Het college stelt voor de bezuinigungsopgave na toepassing van het woonlastenbeginsel voor 50% te realiseren door inkomstenverhoging en voor 50% door uitgavenverlaging. Met de nota financieel herstel wordt de richting aangegeven die het college volgt bij het opstellen van de begroting 2018-2021.

In de opgave voor de gemeente Voorschoten is in het verzamelvoorstel de woonlastenbenadering voor een bedrag van € 720.862 doorgevoerd door een hogere OZB. De toepassing van de rekenrente was immers alleen voor 2017. Het aanbestedingsvoordeel van € 325.000 heeft een daling van de afvalstoffenheffing veroorzaakt, waarvoor uw raad diverse bezuinigingen heeft ingezet. Een aantal van de bezuinigingen kon niet worden doorgevoerd (beheerplannen € 145.000, precario € 75.000 en schakelklas € 10.000), waardoor € 230.000 alsnog via de woonlastenbenadering wordt gecompenseerd.

5.3 Denklĳn 3. Subsidies

Denklĳn 3: Subsidies	
Taakstelling extra bezuiniging op subsidies	€ 228.889
Beperken budget compensatie meerkosten tot alleen collectieve ziektekosten	€ 67.000
Cultuurraad, -prijzen en (netwerk)bijeenkomsten	€ 4.410
Bijdrage leefbaarheid/wijkbeleid stoppen	€ 10.500
Lokaal onderwijsbeleid verminderen	€ 34.160
Totaal denklĳn 3	€ 344.929

De gemeente Voorschoten geeft ongeveer € 1,9 miljoen uit aan subsidies. Subsidies worden ingezet om beleidsdoelen te realiseren, activiteiten te faciliteren of voorzieningen te ondersteunen. Dit draagt bij aan een goed leefklimaat, sterk verenigingsleven en goede sociale infrastructuur in Voorschoten. Het is aan de raad hoeveel budget hiervoor wordt ingezet. Van dit budget wordt ongeveer € 1,3 miljoen uitgegeven aan wettelijke taken en taken in het sociaal domein (zorg).

Bezuinigingen op subsidies, moeten gerealiseerd worden, naast de, in de begroting 2017-2020 opgenomen oplopende taakstelling op het gehele subsidiebudget van 2 tot 8% en de bezuiniging van € 30.000, -, die aanvullend middels een amendement bij de begroting is besloten. Voor 2020 betekent een nog door te voeren bezuiniging van nog eens € 114.000,- ten opzichte van de subsidies in 2017. Het eerste jaar is middels de kaasschaaf ingevuld bij de subsidieverlening voor 2017. Voor de volgende jaren moeten nog keuzes gemaakt worden hoe die taakstelling wordt ingevuld.

Om bezuinigingen door te voeren op subsidies in, na de discussie rondom het herstelplan, gewerkt aan het opstellen van een hoeveelheid aan varianten voor het verdelen en werken met subsidies, naast de eerdere varianten uit het herstelplan concept d.d. 9 maart 2017 en een aanpassing van het herstelplan d.d. 22 maart 2017.

In het concept-herstelplan van 9 maart jl. was een bezuiniging opgenomen van € 229.000 aan subsidies.

Kaasschaaf

De kaasschaafmethode betekent dat alle subsidie-aanvragers eenzelfde korting krijgen toebedeeld. In 2020 is dat ongeveer 19% om alle beoogde bezuinigingen door te voeren.

“Met de pet rond”

Deze variant gaat ervan uit dat er in goed overleg met de partijen gekeken kan worden, welke partijen met minder subsidie uit kunnen en welke niet.

BOXEN-methode

De boxen-methode gaat ervan uit dat er onderscheidt wordt gemaakt tussen de wettelijke taken in box 1, de activiteiten die we als gemeente echt “willen” in box 2 en de initiatieven van derden die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van sport en bewegen en cultuur(historie). In box 4 vallen die overige subsidie-aanvragers.

Binnen box 3 zijn de volgende varianten denkbaar:

1 “vernieuwende activiteiten”

We subsidiëren niet meer de reguliere activiteiten van een vereniging, maar alleen vernieuwende activiteiten gericht op samenwerking met anderen in het sociaal domein (vergelijkbaar met de Innovatiesubsidie nu).

2 "cadeaubon"

Alle subsidie-aanvragers in box 3 en 4 die een bijdrage leveren in welke vorm dan ook aan de samenleving van Voorschoten krijgen als blijkt van waardering een standaard bedrag van 500,-.

3 "fondsen"

Voor het verdelen van subsidies in box 3 wordt uitgegaan van het werken met fondsen; bijvoorbeeld een cultuurfonds en een sportfonds. Vertegenwoordigers vanuit de samenleving, evt met een gemeentelijke vertegenwoordiger erin, zien toe op het verdelen van subsidie en richten zich op het werven van aanvullende vulling van het fonds.

4 "op eigen benen leren staan"

Deze variant gaat ervan uit dat verenigingen op eigen benen leren staan en de gebruiker betaalt voor de kosten van de activiteiten van de vereniging. Wel worden de verenigingen ondersteund in het leren "op eigen benen te staan" door bijvoorbeeld een netwerkbijeenkomst te organiseren over "crowd funding" en het ondersteunen bij het vinden van subsidiemogelijkheden elders.

5 "cultuur(historie) en sport"

De partijen in box 3, die bijdragen aan sport en bewegen in de gemeente en cultuur(historie) krijgen een subsidie tussen de 1000 en 2000 euro.

Deze varianten moeten nog besproken worden met de subsidie-aanvragers in de komende weken en nader uitwerkt. Uiteindelijk zal dit tot aangepast subsidiebeleid moeten leiden.

In het concept-herstelplan van 9 maart jl. was een bezuiniging opgenomen van € 229.000 aan subsidies. Dit bedrag is te realiseren bij alle varianten. Het bedrag wordt derhalve als taakstellend opgenomen voor de keuze en verdere uitwerking van de variant tot nieuw subsidiebeleid voor het jaar 2019 e.v.

Het is niet mogelijk het subsidiebeleid fundamenteel aan te passen voor subsidies in het jaar 2018, omdat de aanvraagtermijn loopt van 1 juli tot en met 1 september, het jaar voorafgaande aan het subsidiejaar. Ook dient rekening gehouden te worden bij sommige subsidie-aanvragers, voor een overgang termijn. Het totale te bezuinigen bedrag zal in 2020 gerealiseerd worden.

Overige niet subsidies

In het herstelplan waren onder de denklijn subsidies een aantal posten opgenomen, die niet binnen het subsidiebeleid worden toegekend. Hieronder wordt ingegaan op deze bezuinigingen.

Beperken budget compensatie meerkosten

Dit budget kan verminderd worden met € 67.000 vanaf 2017. Het maatschappelijk effect is laag. Dit budget is bedoeld voor financiële tegemoetkoming voor chronisch zieken en gehandicapten als zij extra kosten maken. Daarnaast is er een aanvullende collectieve ziektekostenverzekering afgesloten. Het huidige budget wordt niet helemaal gebruikt en uitgaande van een gelijk klantenaantal kan het budget verlaagd worden.

Cultuurprijs, -raad, -bijeenkomsten stoppen

Op de cultuurraad en cultuurprijs en netwerkbijeenkomsten wordt een bezuiniging doorgevoerd. Dit betekent dat de cultuurraad geen aparte adviesraad meer zal zijn. De cultuurraad is een adviesraad die niet op een wettelijke leest is geschied. Hierop is een taakstelling van 5.410. Dit is het resterende bedrag wat bij de Cultuurnota is gevoteerd van € 6.000 – de bezuiniging van amendement 100493 van € 5.000,- en het restbedrag op de post cultuur voor cultuurprijs, netwerkbijeenkomsten, kunstmarkt e.d. van € 4.4.10,-.

Bijdrage leefbaarheid / wijkbeleid stoppen

Er is een budget van € 12.500 beschikbaar voor de uitvoering van het wijkbeleid. Dit budget kan per 2018 gestopt worden.

Het maatschappelijk effect is midden. Het zijn middelen die ingezet worden om aan te haken bij burgerinitiatieven en bewonersparticipatie. Bij het wegvallen van deze middelen zal het moeilijker zijn om inwoners te stimuleren en te faciliteren om zelf initiatieven op te pakken.

Lokaal onderwijsbeleid verminderen

De subsidies voor basisscholen voor schoolbegeleiding kunnen gestopt worden. Dit levert een besparing op van €34.160 schoolbegeleiding in 2019. De subsidies moeten worden afgebouwd waardoor het niet mogelijk is om eerder te besparen. De besparing kan in 2020 gerealiseerd worden.

Het maatschappelijk effect is midden. Schoolbegeleiding gaat om de tegemoetkoming in de begeleiding van kinderen met bijvoorbeeld dyslexie, faalangst en dergelijk. die extra begeleiding nodig hebben. Dit is primair een taak van schoolbesturen zelf. De scholen krijgen daar bekostiging voor vanuit het samenwerkingsverband passend onderwijs, maar de gemeente ondersteunt daar ook bij naar rato van het aantal leerlingen per school.

5.4 Denklijn 4. Verzilveren bezit

Al geruime tijd wordt uitvoering gegeven aan de nota "Het kloppend Hart" die in 2012 door de gemeenteraad is vastgesteld. Dit heeft er toe geleid dat een aantal gemeentelijke accommodaties is vrijgespeeld en een aantal locaties vrijgespeeld kan gaan worden. De inmiddels leegstaande en vrijkomende panden zijn en worden in de markt gezet zodat deze na verkoop uit het gemeentelijke onderhoudsprogramma kunnen. Om duidelijkheid te geven is voor een groot aantal panden opgenomen wanneer verkoop verwacht wordt. Dit is van belang voor het kunnen opstellen van de begroting. Incidentele inkomsten zorgen er namelijk voor dat de schuldenlast naar beneden gebracht kan worden. Ook heeft het een structureel effect door het vrijvallen van beheerlasten.

Vanwege de functionele koppeling met het bestaande, meestal maatschappelijke gebruik, is verkoop vaak nog niet te plannen. Daarom stelt het college voor om de onderstaande accommodaties af te stoten, en daarmee de functionele koppeling los te laten, daar waar de gemeente geen huisvestingsplicht heeft.

Lijst te verkopen panden
Professor vd Waalslaan 26
Leidseweg 25/27
Koninklijke Marinelaan 21 Gemeentewerf
Koningin Julianalaan 35
Raadhuislaan 41
Raadhuislaan 47
Prinses Marijkelaan 2
Prinses Marijkelaan 4
Rouboslaan 50
Professor Einsteinlaan 5

5.5 Denklijn 6. Onderhoud buitenruimte

Op het gebied van de buitenruimte speelt een aantal zaken.

- 1 Het mogelijk verlagen van het onderhoudsniveau zoals in het herstelplan was aangegeven;
- 2 De begrotingsscan van de provincie Zuid Holland in relatie tot de openbare ruimte;
- 3 De second opinion op de uitgangspunten van de geactualiseerde beheerplannen.

In deze paragraaf gaan we kort in op deze punten. We sluiten af met een conclusie waarbij we aanhaken op de uitkomsten van de second opinion en de begrotingsscan.

Hoewel de begrotingsscan als een apart stuk wordt behandeld, nemen we als uitzondering het onderdeel betreffende beheer buitenruimte wel mee in deze nota. Dit komt omdat ook de uitkomsten van de second opinion bekend zijn en de uitkomsten van de begrotingsscan op dit vlak samen bezien moeten worden.

5.5.1 Verlagen onderhoudsniveau

Alle kapitaalgoederen in de gemeente worden op basis van de in juli 2016 vastgestelde beheerplannen (2016-2020) onderhouden op CROW-niveau B. Eventuele verlaging van het onderhoudsniveau naar niveau C kan op de korte termijn een jaarlijkse besparing opleveren. De omvang van die besparing, de gevolgen voor de toekomst en de consequenties zoals een verhoogd aansprakelijkheidsrisico vragen nog nader onderzoek.

In zijn algemeenheid moet daarbij wel opgemerkt worden dat voor het beheren van de openbare ruimte vanuit het kenniscentrum CROW, diverse landelijk opererende adviesbureaus en ervaringen binnen de gemeente en daarbuiten gebleken is dat een basisniveau (B) de meest optimale kosten/baten verhouding biedt. Op een hoger onderhoudsniveau wordt meer geld uitgegeven dan strikt noodzakelijk voor een verantwoord beheer maar bij een lager niveau is de kans op kapitaalvernietiging aanwezig omdat sneller zwaardere maatregelen noodzakelijk zijn. Op basis hiervan zijn de kosten voor het beheren van de kapitaalgoederen in de beheerplannen doorgerekend op een niveau B.

De provincie beveelt in de begrotingsscan het volgende aan:

"De actualisatie van de beheerplannen is met een extra last in de exploitatie van € 1,5 mln. de belangrijkste mutatie in de begroting 2017 ten opzichte van 2016. Houdt de uitgangspunten nog eens zeer kritisch tegen het licht en analyseer op basis van de second opinion welke kostenbesparende maatregelen mogelijk zijn. Bedenk dat in het kader van een eventuele artikel 12-toets het onderhoudsniveau C als uitgangspunt geldt, gericht op het voorkomen van kapitaalvernietiging."

Hiermee geeft zij aan dat de Provincie en het Ministerie van Binnenlandse Zaken onderhoudsniveau C acceptabel vinden waarbij geen kapitaalvernietiging plaatsvindt.

Vandaar dat we ten behoeve van de begroting 2018 indicatief inzichtelijk zullen maken wat de gevolgen en de besparing per kapitaalgoed is, als er over gegaan zal worden naar onderhoudsniveau C. Op die manier kan de raad als kaderstellend orgaan besluiten om hier al dan niet op te besparen.

5.5.2 Resultaten begrotingsscan op het gebied van het onderhoud buitenruimte

De begrotingsscan raakt het onderhoud buitenruimte op drie onderdelen:

Een conclusie over de paragraaf kapitaalgoederen.

De provincie concludeert dat deze goede informatie geeft over onderhoudsniveaus en kosten. Alle beheerplannen zijn door het bestuur vastgesteld. Met uitzondering van het beheerplan gebouwen zijn alle plannen actueel.

Uitgaven binnen het cluster infrastructuur en gebiedsontwikkeling.

Uit de scan blijkt dat Voorschoten in het referentiejaar 2016 onder andere een hoger bedrag per inwoner begroot had op wegonderhoud (functie 210). Voorschoten wijkt € 77 per inwoner af t.o.v. de selectiegroep. Deze afwijking wordt veroorzaakt door een eenmalige bijdrage in 2016 voor Vlietwijk en het Knooppunt Voorschoten. Omrekening van deze eenmalige bijdrage aan Vlietwijk en Deltaplein betekent een uitgave van € 81 per inwoner. Tel daarbij de circa € 37 per inwoner bij op vanwege de eenmalige storting in de voorziening Wegen en dan zou Voorschoten in 2016 circa

€ 40 per inwoner minder hebben uitgegeven aan wegen dan de vergeleken gemeenten. Bij de begrotingsscan worden de bedragen omgerekend naar een bedrag per inwoner. Duidelijk zal zijn dat er tussen de vergeleken gemeenten ook afwijkingen zijn bij verhouding verhard oppervlak versus aantal inwoners. Overigens geven alle vergeleken gemeenten meer uit aan wegonderhoud dan vanuit het gemeentefonds voorzien is.

Voor de watertaken heeft Voorschoten meer geld geraamd dan de vergeleken gemeenten. Dit komt voort uit het streven de waterkwaliteit in Voorschoten te verbeteren. Daarvoor dient structureel onderzoek uitgevoerd te worden. Op basis van die informatie kunnen in afstemming met de waterketenpartners, waaronder het Hoogheemraadschap van Rijnland, gericht maatregelen getroffen worden.

Op het gebied van groen geeft Voorschoten iets minder uit dan de vergeleken gemeenten maar geeft, net als de andere gemeenten, meer uit dan vanuit het gemeentefonds voorzien is.

De openbare ruimte in relatie tot het gemeentefonds

De algemene uitkering kent een zevental maatstaven waar een zgn. bodemfactor een rol speelt. Daar zijn er drie van. Een bodemfactor bevindt zich tussen een waarde van 1,00 en 2,00 en geldt als vermenigvuldigingsfactor op de basiseenheden. Een harde bodem kent een waarde van 1,0 en een heel slappe bodem gaat richting de 2,00. De waarden worden door het ministerie BZK toegekend op basis van bevindingen van het Nederlands Instituut voor Toegepaste Geowetenschappen TNO.

De bodemfactoren in Voorschoten bevinden zich tussen 1,01 en 1,05, dus de vermenigvuldigingsfactor is maar laag. En toch zijn er delen van Voorschoten waar de bodem relatief snel verzakt, bijvoorbeeld Vlietwijk. Dat brengt veel kosten met zich mee in de vervanging van wegen en onderliggende riolering. De provincie beveelt aan om een onderzoek te starten dat kan dienen als onderbouwing van een verzoek aan BZK om de bodemfactoren hoger vast te stellen.

5.5.3 Second opinion op de uitgangspunten

Op advies van de provincie heeft het college besloten een second opinion te doen naar de gehanteerde uitgangspunten die gebruikt zijn voor het opstellen van de beheerplannen. Een van de beheerplannen die met name extra financiële middelen vereiste was het beheerplan Wegen. Het resultaat van dit korte onderzoek is te lezen in de bijlage. De onderzoeksvraag was om na te gaan wat gebruikelijk is wat betreft de verschillende soorten uitgaven, het omgaan met personele lasten en kosten van voorbereiding toezicht en administratie (VTA) en het hanteren van eventuele opslagen, en om een uitspraak te doen over de hoogte van de gehanteerde opslagen.

De conclusie was dat het beheerplan qua systematiek op een juiste wijze opgezet is en gebruik wordt gemaakt van de geëigende uitgangspunten. Daarbij is aangenomen dat de omvang en de status van het areaal overeenkomstig de werkelijkheid zijn weergegeven.

Qua financiën is er een nieuwe berekening gemaakt van de te verwachten onderhoudskosten. Dit op basis van kentallen die ook elders bij gemeenten met een soortgelijke grondslag (deels veen / deels zand) worden gehanteerd. Voor de opgegeven kosten voor het klein onderhoud liggen de geraamde kosten in Voorschoten wat lager dan bij andere gemeenten. Bij de kosten voor het groot onderhoud worden er grote verschillen geconstateerd.

Voor een deel zijn deze verklaarbaar. Het beheerplan gaat immers voor de eerste jaren uit van de actuele staat van de wegen in Voorschoten, dat doen kengetallen niet. Ook houden kentallen geen rekening met het eventueel aanbrengen van extra verhardingsdiktes, de aanwezigheid van teerhoudende asfaltlagen, het aanbrengen van een andere deklaag op fietspaden en het aanpassen van de fundaties.

Verder valt op dat het opslagpercentage voor voorbereiding, toezicht en administratie hoger is dan gemiddeld en dat de risico-opslag hoog is.

Opvallend is dat, ten opzichte van de vergeleken gemeenten, Voorschoten in verhouding 40 tot 60% meer verhard oppervlakte heeft rekening houdend met de totale oppervlakte van de gemeente.

5.5.4 Conclusie onderhoud buitenruimte

De bovenstaande resultaten en aanbevelingen van de provincie zijn aanleiding om voor de begroting 2018 de volgende punten op te pakken:

- a. We analyseren de geconstateerde verschillen ten opzichte van de normen van het gemeentefonds en de vergelijking met de selectiegroep en voeren deze vergelijking nogmaals uit voor de begroting 2017.
- b. De risico-opslag en de geraamde begeleidingskosten in het beheerplan Wegen zijn vrij hoog. Uit de second opinion op het beheerplan wegen blijkt dat het zinvol is een andere wijze van risicobenadering te gaan hanteren. Dat zou kunnen door dit op te nemen in het weerstandsvermogen van de gemeente. Ook zou de factor voor onvoorzien bij de ramingen gedifferentieerd kunnen worden. Bij groot onderhoud is de kans op onvoorziene uitgaven tenslotte kleiner dan bij een gehele wegconstructies.
- c. De opslag voor Voorbereiding, Toezicht en Administratie (VTA) is vrij hoog. Dit heeft ook te maken met de manier van omgaan met de personele inzet via de WODV. In het beheerplan wegen wordt er namelijk van uitgegaan dat voor alle VTA- werkzaamheden ingehuurd worden vanwege de beperkte formatie binnen het betrokken team. Onderzocht kan worden of hier nog een besparing mogelijk is. Indien het uitgangspunt blijft om de wegen op onderhoudsniveau B te beheren dan lijkt een besparing lastig te realiseren zeker omdat de komende jaren dan extra inzet nodig is om de achterstanden ten opzichte van onderhoudsniveau B in te lopen.
- d. We starten een onderzoek dat kan dienen als onderbouwing van een verzoek aan BZK om de bodemfactoren hoger vast te stellen. Hierin onderzoeken we ook of het grote verschil in verhard oppervlakte in Voorschoten vergeleken met de andere gemeenten zich terug laat zien in de maatstaven waarmee gerekend wordt in het kader van de algemene uitkering uit het gemeentefonds.

Op dit moment is het te vroeg om een inschatting te geven van de mogelijke besparingen die uit de bovengenoemde acties voortvloeien.

Daarnaast is het voorstel om over te gaan van onderhoudsniveau B naar C en de (financiële) consequenties te verwerken in de begroting 2018-2021. In artikel 12 van de FNV is CROW-niveau C het uitgangspunt, waarbij kapitaalvernietiging wordt voorkomen. Door het onderhoudsniveau hierop aan te passen is een bezuiniging op de beheerlasten mogelijk, maar de hoogte van het bedrag moet nog worden bepaald. Deze bezuiniging wordt in de begrotingsopstelling 2018-2021 verwerkt.

5.6 Denklijn 7. Terug naar de kern

In het eerdere herstelplan is al toegelicht wat deze voorstellen behelzen en wat het maatschappelijk effect is van de bezuiniging.

Het merendeel van deze voorstellen is aanvaardbaar en uitvoerbaar en kan gerealiseerd worden voor het geraamde bedrag. De geraamde besparing C bestuursondersteuning (Raad) is wel realiseerbaar maar levert een lagere besparing in de begroting op (€ 16.000) omdat de post tot nu

toe overschreden werd. De besparing D onderhoud sportvelden levert maar een besparing op van € 41.000 omdat het overige deel van het bedrag ingezet is om de kapitaalslasten van het kunstgrasveld te dekken. De besparing E centrum management is niet structureel meerjarig geraamd in de aangepaste begroting 2017-2020 naar aanleiding van het verzamelvoorstel, waardoor dit niet als een besparing kan meetellen.

De totale besparing met deze voorstellen bedraagt daardoor € 153.500.

Denklijn 7: Terug naar de kern		
A	Beperken ondersteuning duurzaamheidsinitiatieven	€ 10.000
B	Stoppen Platform duurzaamheid	€ 5.000
C	Bestuursondersteuning en rekenkamer versoberen, burgerleden max 1 per fractie en notuleren vergaderingen	€ 16.000
D	Onderhoud sportterreinen stoppen	€ 41.000
E	Stoppen platform hoogspanning	€ 3.500
F	Vermindering ondersteuning college	€ 10.000
G	Bijdrage adviesraden halveren CAW, cliëntenraad W&I, platform gehandicapten, VAC	€ 15.000
H	Vervallen huur WMO loket	€ 33.000
I	Versoberen representatiebudgetten	€ 20.000
Subtotaal denklijn 7		€ 153.500

5.7 Denklijn 8. Verbonden partijen

Verbonden partijen staan in de paragraaf verbonden partijen in de begroting met bijbehorend gemeentelijk financieel belang.

Op de meeste begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen waaraan Voorschoten deelneemt heeft de raad haar zienswijze gegeven. De bedragen van de vast te stellen begrotingen wijken iets af in negatieve zin op het eerder aan u verstrekte onderstaande overzicht. Met name op GR WODV zal een verhoging te zien zijn van € 35.000. De verhoging die uit de begroting van de WODV naar voren kwam bedroeg € 158.000. Hierop is een zienswijze ingediend door de gemeente Voorschoten, waardoor de verhoging van de bijdrage € 35.000 bedraagt. Ervan uitgaande dat het AB van de WODV de zienswijze van gemeente Voorschoten overneemt, zal de bijdrage aan de WODV € 13,8 mln worden.

Daarnaast zal een besparing ingeboekt kunnen worden in de begroting van 2018 op het onderdeel piketvergoeding van de veiligheidsregio van € 20.000,-.

Samengevat zal de gemeente Voorschoten als deelnemer aan de verschillende gemeenschappelijke regelingen iets meer geld kwijt zijn.

6 Uitwerking “schil 2 maatregelen” herstelplan

In het herstelplan dat eerder dit jaar is opgesteld ten gevolge van preventief toezicht zijn 2 schillen opgenomen. Schil 1 is onderbouwd in hoofdstuk 4. Schil 2 komt in dit hoofdstuk aan bod. In schil 2 zijn de voorstellen opgenomen die nader uitgewerkt moeten worden om een bedrag te kunnen noemen. Dit betreffen de voorstellen inzake de gezamenlijke huisvesting, kostendekkende huren, de begrotingsscan, het beperken van lokaal beleid, fusie, verkoop gronden en accommodaties en onderzoek structuur WODV.

6.1 Bestuurlijke toekomst

De gemeente Voorschoten heeft op dit moment een samenwerkingsverband met Wassenaar als het gaat om samenwerkende ambtenaren (Werkorganisatie Duivenvoorde). Wanneer Voorschoten zou kiezen voor een bestuurlijke samenwerking met een of meerdere partijen kan dit de gemeente Voorschoten financieel helpen. Vanuit het Rijk zullen met name incidentele bijdragen verwacht mogen worden om een bestuurlijke samenwerking mogelijk te maken. In een eerder aangeleverd intern werkdocument 'verkenning samenwerkingsrichtingen' aan de raad is aangegeven aan welke incidentele bijdrage gedacht kan worden afhankelijk van de bestuurlijke samenwerkingspartner.

Naast de samenwerking bestuurlijk kan dit veel positieve structurele gevolgen hebben voor efficiency op zowel apparaatskosten van ambtelijke organisatie als op huisvesting en materieel. Momenteel worden de opties rondom de bestuurlijke toekomst nader onderzocht.

Bezuinigingsbedrag: PM

6.2 Kostendekkende huren

Het uitgangspunt om kostendekkende huren te gaan hanteren leidt tot reële huurrelaties met huurders en gebruikers. De financiële consequenties van het vastgoed (gebruik) zijn daarmee inzichtelijker. Onderdeel van dit traject is ook de aanpassing en actualisatie van alle huur en/of gebruikersovereenkomsten. Een strikte invoering van kostendekkende huren zal als reactie van de maatschappelijke huurders/gebruikers ontlokken dat ze de financiële gevolgen gecompenseerd willen zien in de vorm van subsidie. Dit vraagt dus een sterke bestuurlijke houding. De maatregel om de inkomsten te verhogen zal dan ook onderdeel moeten zijn van de besluitvorming bij onderdeel 3. subsidies. Het in beeld brengen van de kostendekkende huren en de financiële consequenties daarvan is een complex vraagstuk waar tot op heden onvoldoende tijd voor is geweest om dit nader te onderbouwen. Een start is gemaakt met het inventariseren van gegevens en contracten. Vooralnog moet deze bezuinigingsmogelijkheid op PM blijven staan.

Bezuinigingsbedrag: PM

6.3 Gezamenlijke huisvesting

In de ambtelijke samenwerking die Voorschoten is aangegaan met Wassenaar is niet gekozen voor gezamenlijke huisvesting van ambtenaren. Uit het benchmarkonderzoek is gebleken dat het werken vanuit de huidige locaties een kostenverhogend effect heeft op de WODV en daarmee ook op de bijdrage die de gemeente Voorschoten betaald aan de WODV. De gemeenteraad van Voorschoten heeft middels een zienswijze op de begroting 2017 van de WODV, gevraagd om te onderzoeken of in dit verband synergievoordelen te behalen zijn.

In een eerder stadium is gekozen om al een bezuiniging in te boeken op de begroting van de WODV en daarmee ook in het meerjarenperspectief van de begroting Voorschoten in haar bijdrage aan de WODV.

De provincie heeft aangegeven dat een dergelijke besparing niet zondermeer is uit te voeren aangezien ook de samenwerkingspartner volmondig 'ja' tegen moet zeggen. Daarnaast is een goede businesscase hierin belangrijk. Deze businesscase is door een koerswijziging op de huisvesting verandert. Op het moment van opstellen van deze nota financieel herstel zijn nog geen bedragen bekend van een eventuele besparing bij het centraal huisvesten van de samenwerkende ambtenaren.

Planning is voor het zomerreces een uitgewerkte businesscase te hebben die indien dit investeringen vraagt (waar het nu naar uitzielt) aan de raad zal worden voorgelegd. Uiteraard zullen daarbij politieke keuzes gemaakt moeten worden die een relatie kunnen hebben met zowel de dienstverlening naar de inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers van

Voorschoten, als wel naar het perspectief van de bestuurlijke toekomst van de gemeente Voorschoten.

In de begroting van 2018 zal indien goedkeuring wordt gegeven door de raad de eventuele besparing verwerkt worden.

Voordeel voor de gemeente Voorschoten kan naast een lagere bijdrage aan de WODV het afstoten van locaties zijn en de daarmee gemoeide herontwikkelingsmogelijkheden.

Bezuinigingsbedrag: PM

6.4 Begrotingsscan Voorschoten

De begrotingsscan wordt apart behandeld.

Bezuinigingsbedrag: PM

6.5 Beperken lokaal beleid

Een geordende samenleving kan het niet stellen zonder wettelijke regels. Regels die we met z'n allen moeten naleven. Naast de landelijke overheid, stelt ook de gemeente regels vast in de vorm van verordeningen en (beleids)regels. Dit betekent dat er bezuinigingsmogelijkheden zijn in het beperken van lokaal beleid. Het meest pragmatisch is de aanpak waarbij het bestaande beleid wordt geïnventariseerd en opnieuw geordend, zodat de bestaande beleidsambities zichtbaar worden. Dit vormt het vertrekpunt om strategische doelen te bepalen en te beoordelen.

Uiteraard kan dit ook op basis van een kerntakendiscussie waarbij de politiek op interactieve wijze de kerntaken kan vaststellen voor het beleid. Vervolgens kunnen dan per kerntaak de operationele doelen worden benoemd.

6.6 Overschot Jaarrekening 2016

Het overschot op de jaarrekening 2016 voor bestemming bedraagt € 2.792.000 voordelig. Deze gelden zijn hoofdzakelijk incidenteel van aard en voor de helft afkomstig van budgetten uit sociaal domein. Dit betreft € 1.175.000 maatschappelijke ondersteuning en jeugd € 200.000. In hoeverre er sprake is van een structureel voordeel is echter maar de vraag gezien het feit dat de uitgaven aan het sociaal domein in de begroting 2017 teruggebracht zijn naar het niveau van de werkelijke uitgaven in 2015. Daarnaast zijn incidentele voordelen behaald op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling € 280.000, omgevingsbeheer € 700.000 en € 250.000 op het gebied van belastingen en de algemene uitkering.

De afgelopen 2 jaar zijn ten tijde van de begroting analyses gemaakt op 3 of 2 keer incidenteel is structureel. Uit deze analyses is alleen vorig jaar op het gebied van veiligheid een beperkt voordeel ingeboekt. Het blijkt dat er verder geen sprake is van structurele overschotten.

Bijlage 1. Onderbouwing wijzigingen

In dit hoofdstuk worden de wijzigingen onderbouwd welke genoemd zijn in hoofdstuk 4 tabel 2. De nummering in deze tabel corresponderen met de nummers van de onderbouwingen. De onderbouwingen zijn conform toetsingscriteria van de provincie. Zij toetsen namelijk op de volgende criteria:

- Geen strijd met het recht of het algemene financiële belang;
- De toetsing op de drie O's: Onuitstelbaar, Onontkoombaar en Onvoorzien;
- Structurele en reële dekking van de lasten moet verzekerd zijn;
- Toetsing op het overkoepelend financieel beleidskader Voorschoten; te weten toetsen op het investeringsplafond en schuldenplafond.

Budgetneutrale wijzigingen

(- = nadeel += voordeel)

1 Onderwerp:			Bedragen per jaar			
Inlening jeugdteam			2018	2019	2020	2021
Programma	6	Lasten*	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000
Taakveld	6.72	Baten **				
Product	Ind. Voorz. jeugd	Saldo	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000
Dekking						
Binnen begroting, ten laste van	Programma	6				
	Taakveld	6.71				
	Product	62671130	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Reserve						
Voorziening						
Subsidie						
Toelichting:						
In het kader van de lokale vertaling en uitvoering van de Innovatieagenda Haaglanden wordt formatie bij gecontracteerde jeugdhulpaanbieders ingeleend bij Cardea, GGZ Rivierduinen en Curium voor intensieve ambulante begeleiding binnen het CJG Voorschoten. Dit past bij de vastgestelde uitgangspunten van zorg dichtbij (fysiek nabij en, zo veel als mogelijk is, binnen het systeem van jeugdigen organiseren) en moet op termijn doorstroming naar zwaardere zorg verminderen. Er worden periodiek gesprekken met de aanbieders gevoerd. De ervaringen zijn positief, ook vanwege korte lijnen en expertise uitwisseling binnen de partners van het CJG Voorschoten. Wij stellen voor hier meer budget voor te ramen (€ 250.000 i.p.v. € 215.000).						
3 O's						
Onuitstelbaar						
De caseload is hoog en er zijn wachttijden. Wachttijden vinden wij ongewenst en daarom stellen wij voor hier voor meer budget te ramen.						
Onontkoombaar						
Inlening van formatie bij gecontracteerde jeugdhulpaanbieders als Cardea, GGZ Rivierduinen en Curium voor intensieve ambulante begeleiding binnen het CJG Voorschoten past bij de vastgestelde uitgangspunten van zorg voor jeugdigen, zo veel als mogelijk is, uit te voeren binnen het systeem (gezin) van jeugdigen (gezin) en zorg fysiek meer nabij te organiseren.						
Onvoorzien						
De huidige wachtlijsten voor ambulante begeleiding vanuit het CJG Voorschoten zijn niet voorzien. Er is een toename te zien afgelopen maanden van 2017 van vraag naar intensieve ambulante begeleiding thuis.						

2	Onderwerp: Incidentele kosten invoering Omgeving			Bedragen per jaar			
				2018	2019	2020	2021
	Programma	Bestuur en onder	Lasten*	pm	pm		
	Taakveld		Baten **	pm	pm		
	Product		Saldo				
	Dekking						
Toelichting:							
<p>In 2019 doet de Omgevingswet zijn intrede. Deze wet stelt de gebruiker centraal, moet zorgen voor minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk, een samenhangende benadering van de fysieke leefomgevingen en werken vanuit vertrouwen. Dit is een complexe opgave dat we op een programmatische aanpak oppakken (advies VNG). In 2017 moet de bestuurlijke ambitie bepaald gaan worden binnen de beschikbare financiële ruimte. Op basis van deze ambitie wordt een programmatische Omgevingswet en een programmaplan gemaakt met een financiële doorrekening.</p>							
3 O's							
Onuitstelbaar							
<p>In aanloop naar 2019 is het nodig om de invoering van de Omgevingswet te regelen en projecten uit te voeren om te weten wat zonder uitstel moet gebeuren en wat dit ons kost dan wel oplevert. Dit jaar en volgend jaar zal steeds meer duidelijk worden over de lasten/baten, dit wordt vervolgens opgenomen in de betreffende P&C producten. Hiervoor hanteren we een programmatische aanpak zoals VNG ons adviseert.</p>							
Onontkoombaar							
<p>De Omgevingswet doet in 2019 zijn intrede en wij moeten als gemeente aan de daarin gestelde doelen en vereisten voldoen.</p>							
Onvoorzien							
<p>Het is nog lastig in te schatten wat de invoering van de wet van ons vraagt. We starten dit jaar met het bepalen van de bestuurlijke ambitie dat vastgelegd wordt in een Programmatische Omgevingswet. Daarnaast houden we de landelijke ontwikkelingen in de gaten voor wat betreft de informatievoorziening/digitaal systeem omgevingswet (DSO)</p>							

3	Onderwerp: Structurele kosten invoering Omgeving			Bedragen per jaar			
				2018	2019	2020	2021
	Programma	Bestuur en onder	Lasten*		pm	pm	pm
	Taakveld		Baten **		pm	pm	pm
	Product		Saldo				
	Dekking						
Toelichting:							
<p>In 2019 doet de Omgevingswet zijn intrede. Deze wet stelt de gebruiker centraal, moet zorgen voor minder en overzichtelijke regels, meer ruimte voor initiatieven, lokaal maatwerk, een samenhangende benadering van de fysieke leefomgevingen en werken vanuit vertrouwen. Dit is een complexe opgave dat we op een programmatische aanpak oppakken (advies VNG). In 2017 moet de bestuurlijke ambitie bepaald gaan worden binnen de beschikbare financiële ruimte. Op basis van deze ambitie wordt een programmatische Omgevingswet en een programmaplan gemaakt met een financiële doorrekening.</p>							
3 O's							
Onuitstelbaar							
<p>Gedurende 2017-2019 lopen projecten om inzicht te krijgen in wat de invoering Omgevingswet van ons vraagt en wordt meer duidelijk over wat nodig is aan structurele budgetten voor het onderhoud van de systemen (digitaal stelsel omgevingswet), beleid en uitvoering van de Omgevingswet. Deze budgetten worden verdeeld over de afdelingen waaronder het valt.</p>							
Onontkoombaar							
<p>De Omgevingswet doet in 2019 zijn intrede en wij moeten als gemeente aan de daarin gestelde doelen en vereisten voldoen.</p>							
Onvoorzien							
<p>Het is nog lastig in te schatten wat de invoering van de wet van ons vraagt. We starten dit jaar met het bepalen van de bestuurlijke ambitie dat vastgelegd wordt in een Programmatische Omgevingswet. Daarnaast houden we de landelijke ontwikkelingen in de gaten voor wat betreft de informatievoorziening/digitaal systeem omgevingswet (DSO)</p>							

4	Onderwerp: Pensioenverhoging griffie en verhoging aanwezigheidsbijdrage raadsleden			Bedragen per jaar			
				2018	2019	2020	2021
Programma	Bestuur en onder	Lasten*	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	
Taakveld		Baten **		pm	pm	pm	
Product		Saldo	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	€ -20.000	
Dekking							
Toelichting:							
De raming van de salarissen van de griffie van Voorschoten is nog gebaseerd op die van 2013. Door de salarisverhogingen die daarna hebben plaats gehad en de stijging van de pensioenpremie is een verhoging van (afgerond) € 6.000,- noodzakelijk. De raadsvergoeding is, nadat er in 2014 en 2015 geen verhoging is geweest, met 6,5% gestegen. Ook de onkostenvergoeding is aangepast. Een verhoging van de raming met (afgerond) € 14.000,- is noodzakelijk.							
3 O's							
Onuitstelbaar							
Dit zijn autonome ontwikkelingen en kunnen niet worden uitgesteld							
Onontkoombaar							
Dit zijn autonome ontwikkelingen en zijn onontkoombaar							
Onvoorzien							
Deze autonome ontwikkelingen zijn niet onvoorzien							

5	Onderwerp: Begroting 2018 Holland Rijnland			Bedragen per jaar			
				2018	2019	2020	2021
Programma	0	Lasten*	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	
Taakveld	0.1 bestuur	Baten **					
Product	Bestuurlijke samenwerking	Saldo	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	
Dekking							
Toelichting:							
De gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland heeft de begroting 2018 ev voor zienswijzen voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Door met name een verlaging van de frictie en transitiekosten vallen de kosten ten opzichte van 2017 € 8.000 lager uit.							
3 O's							
Onuitstelbaar							
De door de gemeenschappelijke regeling ingediende begroting geldt voor 2018							
Onontkoombaar							
De begroting van de gemeenschappelijke regeling zijn verplichte uitgaven voor de gemeente Voorschoten							
Onvoorzien							
De door Holland Rijnland geraamde kosten zijn lager dan in de begroting geraamd							

6	Onderwerp: Inkoopbureau H10			Bedragen per jaar			
				2018	2019	2020	2021
Programma	6	Lasten*	€ -8.750	€ -8.750	€ -8.750	€ -8.750	
Taakveld	6.72	Baten **					
Product	GR Inkoopbureau H10	Saldo	€ -8.750	€ -8.750	€ -8.750	€ -8.750	
Dekking							
Toelichting:							
De gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H10 heeft de begroting 2018 ev voor zienswijzen voorgelegd aan de deelnemende gemeenten. Mede door maatregelen die voortvloeien uit de evaluatie van het inkoopbureau liggen de ramingen hoger dan in de meerjarenbegroting 2017 van het inkoopbureau. De bijdrage voor Voorschoten ligt voor 2018 € 8.750 hoger dan waar in de meerjarenbegroting van de gemeente rekening mee is gehouden.							
3 O's							
Onuitstelbaar							
De door de gemeenschappelijke regeling ingediende begroting geldt voor 2018							
Onontkoombaar							
De begroting van de gemeenschappelijke regeling zijn verplichte uitgaven voor de gemeente Voorschoten							
Onvoorzien							
In de begroting 2017 van de gemeenschappelijke werd meerjarig uitgegaan van lagere bijdragen dan in de concept-begroting voor 2018.							

7	Onderwerp: Energieakkoord Holland-Rijnland 2017-2025		Bedragen per jaar				
			2018	2019	2020	2021	
	Programma	7.Volksgezondhe	Lasten*	€ -	€ -26.000	€ -26.000	€ -26.000
	Taakveld	Milieubeheer	Baten **	€ -			
	Product		Saldo	€ -	€ -26.000	€ -26.000	€ -26.000
Dekking							
Toelichting:							
<p>In een apart raadsvoorstel wordt instemming gevraagd voor het Energieakkoord Holland Rijnland 2017-2025 en wordt de bijdrage met dekking voor 2017 en 2018 geregeld. De omvang van de gemeentelijke financiële bijdrage aan de uitvoering van het akkoord voor de jaren 2019-2025 is nog niet bekend, maar wordt alvast rekening gehouden met de hoogte van de bijdrage 2018 € 26.000. Met het energieakkoord worden de volgende afspraken gemaakt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De ambitie om in 2050 energieneutraal te zijn; • De ambities om in 2025: <ul style="list-style-type: none"> - 2,5 PJ minder energie te verbruiken ten opzichte van 2014; - 2,5 PJ duurzame energie op te wekken door zonne- en windenergie; - Andere vormen van duurzame energie zoals biomassa en geothermie te stimuleren; - Stevig in te zetten op warmtetransitie. 							
3 O's							
Onuitstelbaar							
<p>Nederland heeft zich internationaal (in EU- en VN-verband) verbonden aan doelen voor het tegengaan van (verdere) klimaatverandering. In 2050 moet de CO2-uitstoot met 95% zijn teruggebracht. Dit vergt een energietransitie, waarbij vóór 2050 het gebruik van fossiele brandstoffen is ingewisseld voor duurzamere energiebronnen. Naast lokale inspanningen vergt dit ook een regionale aanpak, vanwege het gemeentegrensoverschrijdend karakter van oplossingen (zoals aardgasloze warmtenetten), de schaalvoordelen van samenwerking en de mogelijkheden om daarbij trajecten te versnellen en meer impact te realiseren. De urgentie van de energietransitie en de impact daarvan op ruimte en samenleving maken dat nu gestart moet worden om de regionale bijdrage aan de internationale afspraken vorm te geven.</p>							
Onontkoombaar							
<p>De klimaatopgave is voor Voorschoten te groot om zonder regionale samenwerking een toereikende bijdrage te kunnen leveren aan de gestelde doelen. Vanwege de gemeentegrensoverschrijdende invloed vergt de energietransitie een regie op regionale schaal. Bij een regionale aanpak komen bovendien opschaalbare oplossingen (bv. technologische innovaties, aanbestedingen) in beeld die tegemoet kunnen komen aan gemeentelijke ambities. Het akkoord is gebaseerd op een deelname van alle partijen, w.o. de 14 gemeenten in de regio. Zonder deelname van Voorschoten komen de ambities van het akkoord onder druk te staan.</p>							
Onvoorzien							
<p>De regionale samenwerking bij het thema klimaat beperkt zich op dit moment tot de uitvoering van wettelijke taken door de Omgevingsdienst West-Holland en het met steun van VNG-gelden gerealiseerde digitale energieloket (Duurzaam Bouwloket). Sommige gemeenten hebben aanvullende klimaattaken bij de ODWH belegd. In een brede regionale aanpak die het Energieakkoord is werd nog niet voorzien.</p>							

8	Onderwerp:			Bedragen per jaar			
	Bijdrage WODV			2018	2019	2020	2021
	Programma	6	Lasten*	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000
	Taakveld		0 Baten **				
	Product		0 Saldo	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000	€ -35.000
	Dekking						
	Toelichting:						
	<p>Binnen de gemeenschappelijke regeling WODV zijn er een aantal ontwikkelingen die invloed hebben op de bijdrage van Voorschoten. Zo zijn de salarislasten gestegen, net als de pensioenpremie. Ondanks deze stijging is de formatie van de WODV gedaald wat weer een positief effect heeft op de begroting van de WODV. Echter, om mee te gaan met de ontwikkelingen op ICT is een informatiebeleidsplan opgesteld met bijbehorende investeringen. De gemeente Voorschoten heeft aangegeven deze ontwikkelingen op ICT gebied te steunen, echter alleen voor de wettelijke taken en bijbehorende veiligheid. Het innovatieve deel in het informatiebeleidsplan kan voor wat betreft Voorschoten niet worden opgepakt gezien het preventieve toezicht. Dit is ontkoombaar en uitstelbaar.</p> <p>Voorschoten gaat er in dit plan vanuit dat het Algemeen Bestuur van de WODV de ingediende zienswijze overneemt. De effecten voor Voorschoten vallen daarmee € 35.000 nadelig uit.</p>						
	3 O's						
	Onuitstelbaar						
Het betreft de begroting van de WODV (=GR) en het financieel nadeel is een gevolg van doorvoeren van wettelijke verplichtingen. Daarmee is de verhoging van de bijdrage onuitstelbaar, ontkoombaar en onvoorzien.							
Ontkoombaar							
Idem							
Onvoorzien							
Idem							

9	Onderwerp:			Bedragen per jaar			
	Correctie BUIG			2018	2019	2020	2021
	Programma	6	Lasten*		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
	Taakveld		0 Baten **				
	Product		0 Saldo		€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
	Dekking						
	Toelichting:						
	<p>In de primitieve begroting is bij de correctie van de begroting het terugdraaien van een onttrekking aan de reserve structureel verwerkt terwijl deze alleen voor 2017 en 2018 moest worden verwerkt. Hierdoor zit er vanaf 2019 een nadeel van € 40.000 in de begroting</p>						
	3 O's						
	Onuitstelbaar						
Het betreft een correctie en is onuitstelbaar, ontkoombaar en onvoorzien							
Ontkoombaar							
Het betreft een correctie en is onuitstelbaar, ontkoombaar en onvoorzien							
Onvoorzien							
Het betreft een correctie en is onuitstelbaar, ontkoombaar en onvoorzien							

10. Onderwerp: Kosten jeugdhulp			Bedragen per jaar			
			2018	2019	2020	2021
Programma	6	Lasten*	PM	PM	PM	PM
Taakveld	6.72 / 6.82	Baten **				
Product	Individuele voorzieninge jeugd	Saldo	PM	PM	PM	PM
Dekking						
Toelichting:						
<p>In het verzamelbesluit van mei 2017 zijn de ramingen voor de maatwerkvoorzieningen Jeugdhulp (individuele voorzieningen, jeugdhulp via CJG en PGB) aangepast op basis van de prognoses in de jaarrekening 2016. Het inkoopbureau H10 heeft onlangs een eerste schatting voor 2017 gemaakt. Deze eerste schatting geeft aan dat de stijging van de kosten in 2016 ten opzichte van 2015 zich in 2017 doorzet. De eerste schatting over 2017 geven aan dat de stijging zich in 2017 doorzet. Deze schatting bevat echter nog een groot aantal onzekerheden.</p> <p>Het maken van tijdige en betrouwbare prognoses voor de kosten van jeugdhulp blijft een lastig vraagstuk. Dit heeft een aantal oorzaken. De verwachting is en blijft overigens, dat de kosten van jaar tot jaar aanmerkelijk kunnen verschillen. Om die reden is het van belang dat de reserve sociaal domein in stand blijft om de jaarlijkse verschillen op te kunnen vangen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De uitvoering van de jeugdwet is een open-einde regeling waarbij de gemeente voor een beperkt deel de verwijzing naar jeugdhulp verzorgt. Daarnaast verwijzen op basis van de Jeugdwet huisartsen, specialisten, gecertificeerde instellingen en de rechterlijk macht naar jeugdhulp. Bovendien is de jeugdhulpaanbieders in de Jeugdwet grote mate van vrijheid toegekend bij de invulling van de hulp. • De behoefte aan jeugdhulp is gelet op de doelgroep en de aard en duur van de jeugdhulp lastig te voorspellen. De groep van kinderen die jeugdhulp nodig hebben kan sterk wisselen evenals de aard en duur van hulptrajecten. Het betreft soms trajecten die (zeer) kostbaar en langdurig kunnen zijn. • In de H10 wordt een declaratiestelsel gehanteerd. Dat betekent dat er minimaal 3 maanden vertraging zit tussen het daadwerkelijk verlenen van jeugdhulp en de verwerking van de kosten daarvan in de cijfers. daarbij komt dat op dit moment een aantal met name grote zorgaanbieders nog niet in staat om tijdig en volledig hun declaraties in te dienen. Declaraties komen soms vertraagd binnen en bemoeilijken een tijdig inzicht in de te verwachten kosten. • Een aantal grote organisaties maakt nog gebruik van zogenaamde DBC's (Diagnose behandel combinaties). Declaraties onder deze vorm worden pas na afsluiting van het jeugdhulp ingediend en loopt soms over verschillende boekjarenjaren. Dat betekent dat de feitelijke declaraties soms een onvolledig beeld geven. Deze declaratievorm wordt vanaf 2018 niet meer gebruikt en worden declaraties maandelijks ingediend. • De uitvoering van de jeugdwet loopt vanaf 2015. Mede gelet op de aanloopvraagstukken is deze termijn nog te kort om een goed beeld over de gemiddelde jaarlijkse kosten te vormen. Op dit moment zitten er nog grote verschillen in de prognoses die het inkoopbureau H10 afgeeft. De gegevens waarop de extrapolatie wordt gebaseerd wijzigen nog snel, vanwege "inhaalslagen" die door jeugdhulpaanbieders worden gemaakt met het indienen van declaraties. Zowel als regionaal zijn er ervaringen dat cliënten en verwijzers "de weg naar jeugdhulp" beter kunnen "vinden". De algemene indruk is dat 2015 niet representatief is geweest voor het beroep dat op jeugdhulp is gedaan • Ter verbetering van de informatie-uitwisseling en het verminderen van administratieve lasten is het zogenaamde landelijk berichtenverkeer 2.1 beschikbaar gekomen. Dit voorziet in digitale uitwisseling van gegevens over de verwijzing van jeugdigen naar de jeugdhulp, de start en stop van de zorg en de declaraties. Het berichtenverkeer wordt nu door de jeugdhulpaanbieders, het Inkoopbureau H10 en de gemeenten geïmplementeerd. De verwachting is dat tijdige en volledige informatie door de jeugdhulpaanbieders zal verbeteren. Gezien het aantal partijen (in de regio gaat om ruim 200 jeugdhulpaanbieders) dat hierbij betrokken is, vraagt dit overigens wel enige tijd. Verbetering van het declaratiegedrag en het berichtenverkeer zullen op termijn verbetering brengen in de kwaliteit van de (tussentijdse) prognoses. <p>Gelet op de de grote onzekerheden worden de wijzigingen in de ramingen voor 2018 en verder, vooralsnog Pro Memorie geraamd.</p>						
3 O's						
Onuitstelbaar						
De gemeente heeft een zorgplicht ten aanzien van kinderen die jeugdhulp nodig hebben.						
Onontkoombaar						
De uitvoering van de jeugdwet is een open-einde-regeling.						
Onvoorzien						
Zoals aangegeven is het prognosticeren van de kosten voor jeugdhulp voorlopig nog een lastig vraagstuk. De doelgroep en de aard en duur van de jeugdhulp kan sterk wisselen. Het ontbreekt vooralsnog aan historische gegevens om een betrouwbaar gemiddeld kostenniveau te bepalen.						

11 Onderwerp: Regionale Verkeers- en Milieukaart			Bedragen per jaar			
			2017	2018	2019	2020
Programma	2. Verkeer en Vervoer	Lasten*		€ -8.206	€ -8.206	€ -8.206
Taakveld	2.1 Verkeer en Vervoer	Baten **				
Product	Verkeer en Mobiliteit	Saldo		€ -8.206	€ -8.206	€ -8.206
Dekking						
Binnen begroting, ten laste van	Programma					
	Taakveld					
	Product					
Reserve						
Voorziening						
Subsidie						
Toelichting:						
De Regionale Verkeers- en Milieukaart (RVMK) van Holland Rijnland is een beleidsondersteunend instrument, waarmee verkeers- en milieuberekeningen kunnen worden uitgevoerd. Het bestaat uit zowel een verkeersmodel als een milieumodel. Gemeenten gebruiken de RVMK bij ruimtelijke ontwikkelingen, waaronder het dimensioneren						
3 O's						
Onuitstelbaar						
Het huidige beheer van het model is niet structureel belegd en daardoor onvoldoende van kwaliteit. Actualisaties duren daardoor te lang en er zijn risico's voor de kwaliteit van het model. De afgelopen periode is de RVMK 3.0 geactualiseerd naar de RVMK 3.1. Hiermee is een logisch moment ontstaan om de overdracht van het model van						
Onontkoombaar						
Verkeer is grensoverschrijdend. Het niet goed beheer van en onderling afstemmen van de verkeersmodellen tussen gemeenten brengt een risico met zich mee in de kwaliteit van de ruimtelijke ontwikkeling, waaronder de juridische onderbouwing van bestemmingsplannen. Voor een goed werkend model is het belangrijk dat alle						
Onvoorzien						
In het kader van de Kracht 15/ takendiscussie is binnen Holland Rijnland besloten om deze werkzaamheden niet meer uit te voeren.						

12 Onderwerp:			Bedragen per jaar			
Lagere dotatie reservekapitaallasten sportvelden tgv afschaffing precariobelasting per 1-1-2022			2018	2019	2020	2021
Programma	5	Lasten*				€ 55.889
Taakveld	5.2	Baten **				
Product	Sportpark Adegeest-natuurgrasvelden	Saldo				
Dekking						
Toelichting:						
Per 1-1-2022 wordt de precarioheffing afgeschaft. Voor de dekking van de kunstgrasvelden wordt jaarlijks € 72.000 van de precario-opbrengsten en € 20.322 exploitatiebudget natuurgrasvelden aan de reserve kapitaallasten sportvelden gedoteerd. 10 jaar lang zou de precario-opbrengst gedoteerd worden aan deze reserve. Per 31-12-2026 zou het saldo van de reserve € 415.889 bedragen. De dotatie van het exploitatiebudget natuurgrasvelden dekt precies de kapitaallasten van het deel (de onderlaag van de kunstgrasvelden) dat in 40 jaar wordt afgeschreven en is toereikend. De precario-opbrengsten kunnen tot 2022 worden gedoteerd, terwijl er tot 2027 op was gerekend. De dotaties van precariobelasting voor 10 jaar waren niet noodzakelijk, maar gaven een buffer in de reserve kapitaallasten voor toekomstige investeringen. Per 2027 zou de reserve kapitaallasten € 415.889 bedragen. In 2021 bereikt de reserve het benodigde bedrag aan dekking voor het deel (de toplaag) dat in 10 jaar wordt afgeschreven. In 2021 hoeft € 55.889 minder gedoteerd te worden aan de reserve dan is geraamd.						
3 O's						
Onuitstelbaar						
De precariobelasting mag vanaf 2022 niet meer worden geheven. De extra buffer die de reserve kapitaallasten kunstgrasvelden zou hebben voor toekomstige investeringen kan niet meer worden gegenereerd. Het is niet zinvol om € 55.889 extra te doteren dan noodzakelijk. Zeker aangezien daar geen nieuwe investeringen mee gedekt kunnen worden (het bedrag is daarvoor te laag).						
Onontkoombaar						
Idem als onuitstelbaar						
Onvoorzien						
Het afschaffen van de precariobelasting zou in eerste instantie in 10 geschieden. Dit jaar is echter besloten om het in 5 jaar al af te schaffen.						

13	Onderwerp:			Bedragen per jaar			
	Actualisatie beheerplannen			2018	2019	2020	2021
	Programma	Meerdere program	Lasten*	€ -1.608.540	€ -1.724.140	€ -1.851.540	€ -1.951.514
	Taakveld		Baten **				
	Product		Saldo	€ -1.608.540	€ -1.724.140	€ -1.851.540	€ -1.951.514
	Dekking						
	Toelichting:						
	De beheerplannen zijn geactualiseerd en door de raad vastgesteld in 2016. Vanwege preventief toezicht vindt de financiële uitwerking van alle beheerplannen (openbaar groen, speelvoorzieningen, wegen, bruggen, watergangen, openbare verlichting, verkeersregelininstallaties en wegmeubilair) plaats in deze nota. Uit de begrotingsscan en de second opinion op de uitgangspunten van de beheerplannen komen aanbevelingen. Deze aanbevelingen worden in de zomer geanalyseerd en kunnen mogelijk een bijdrage leveren aan de bezuinigingen en in het dekkingsplan van de begroting 2018 worden opgenomen. NB: De financiële middelen (€ 1.544.140) voor onder andere het groot onderhoud zoals opgenomen in de beheerplannen zijn in 2017 niet toegekend. Hierdoor hebben in 2017 de stortingen in de voorzieningen niet plaatsgevonden. Er zijn dan ook te weinig financiële middelen om toekomstige uitgaven voor groot onderhoud te dekken. Afhankelijk van het verwerken van de maatregelen van de begrotingsscan en second opinion zal blijken in welke omvang stortingen noodzakelijk zijn.						
	3 O's						
	Onuitstelbaar						
De beheerplannen zijn geactualiseerd waarin nut en noodzaak zijn aangegeven. Het is noodzakelijk om de bedragen van de actualisatie van de beheerplannen op te nemen, omdat de beheerplannen uitgevoerd moeten worden. Afhankelijk van de uitwerking van de aanbevelingen uit de begrotingsscan en second opinion kunnen deze bedragen naar beneden worden bijgesteld.							
Onontkoombaar							
idem							
Onvoorzien							
De actualisatie van de beheerplannen en de financiële consequenties zijn sinds vorig jaar bekend, alleen de mogelijke bezuinigingen op de beheerplannen nog niet.							

14	Onderwerp:			Bedragen per jaar			
	Actualisatie beheerplan vastgoed			2018	2019	2020	2021
	Programma	0	Lasten*	€ -	€ -	€ -	€ -
	Taakveld	0.3	Baten **				
	Product		Saldo				
	Dekking						
	Toelichting:						
	Momenteel wordt gewerkt het beheerplan vastgoed. De eerste schatting van de financiële consequenties bedroeg structureel € 360.000 nadelig. Omdat het plan nog onder constructie is en de financiële consequenties nog kunnen wijzigen, wordt het geschatte bedrag dat in de meerjarenraming is opgenomen weer gecorrigeerd voor hetzelfde bedrag.						
	3 O's						
	Onuitstelbaar						
Het beheerplan vastgoed moet worden geactualiseerd. De financiële consequenties moeten nog blijken uit het definitieve plan.							
Onontkoombaar							
idem							
Onvoorzien							
idem							

15	Onderwerp:		Bedragen per jaar				
	Actualisatie beheerplan vastgoed		2018	2019	2020	2021	
	Programma	7	Lasten*	€ -	€ -	€ -	€ -
	Taakveld	7.3	Baten **				
	Product		Saldo				
	Dekking						
	Toelichting:						
	<p>Momenteel wordt er gewerkt aan beheerplan schoon. Dit beheerplan heeft betrekking op het schoonhouden van de openbare ruimte. Binnen de scope van dit plan vallen de volgende activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Handmatig verwijderen van zwerfafval - Vegen van verharding - Bladruimen - Onkruidbestrijding op verharding - Huisafvalinzameling - Beheer afvalbrengrstation - Inname klein gevaarlijk afval - Inname kringloopgoederen - Beheer afvalbakken - Beheer hondenpoepbakken - Reinigen rioleringskolken - Verwijderen van graffiti, beplakking en groenaanslag - Gladheidsbestrijding - Ongediertebestrijding - Ondersteuning bij festiviteiten - Afhandeling klachten, meldingen en vragen <p>De financiële consequenties hiervan zijn nog onduidelijk.</p>						
	3 O's						
	Onuitstelbaar						
Het beheerplan schoon wordt opgesteld. De financiële consequenties moeten nog blijken uit het definitieve plan.							
Onontkoombaar							
idem							
Onvoorzien							
idem							

Bijlage 2. Herstelplan

In onderstaande tabel staat het overzicht met dekkingsmogelijkheden opgenomen uit het herstelplan dat op 22 maart 2017 in de raad is behandeld, maar de raad niet heeft besloten.

Voorstel structurele bezuinigingen per denklijn n.a.v. heisessies 9 en 23 februari 2017						
Denklijnen	Specifieke bezuinigingen	Bedragen				
		2017	2018	2019	2020	2021
1. Voorzieningen niveau	A Verminderen bijdrage zwembad	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 400.000
	B Cultureel centrum afstoten					€ 160.000
	C Armoedebeleid beperkt verbeteren	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000	€ 55.000
	D Beleid WMO vervoer				€ 75.000	€ 75.000
	E WMO Hulpmiddelenbeleid beperken		€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
	F Vermindering Arbo adviezen Wmo + gedeelte subsidie B plus C			€ 26.825	€ 26.825	€ 26.825
	G Kinderboerderij	€ -			€ 73.000	€ 73.000
	Subtotaal denklijn 1	€ 55.000	€ 65.000	€ 91.825	€ 239.825	€ 799.825
2. Leges, heffingen en belastingen	A OZB verhogen	€ -	€ 1.025.000	€ 1.025.000	€ 1.025.000	€ 1.025.000
	B Extra Ozb woningen	€ -	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
	C Extra OZB NIET-woningen	€ -	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000	€ 90.000
	D Overige belastingen	€ -	€ 87.000	€ 87.000	€ 87.000	€ 87.000
		Subtotaal denklijn 2	€ -	€ 1.502.000	€ 1.502.000	€ 1.502.000
3. Subsidies	A Stoppen subsidiëren sociaal raadslieden			€ 14.928	€ 29.856	€ 29.856
	B Beperken budget compensatie meerkosten	€ 67.000	€ 67.000	€ 67.000	€ 67.000	€ 67.000
	C Jeugdledensubsidie stoppen		€ 16.530	€ 33.060	€ 33.060	€ 33.060
	D Subsidie culturele instelling B plus C, prijzen, bijeenkomsten stoppen		€ 21.000	€ 42.000	€ 42.000	€ 42.000
	E Bijdrage leefbaarheid/ wijkbeleid stoppen		€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500	€ 12.500
	F Verminderen bijdrage Voor Elkaar		€ 18.000	€ 36.000	€ 36.000	€ 36.000
	G Verlagen subsidie algemene gezondheidszorg en vrijwilligersorganisaties		€ 5.545	€ 11.090	€ 11.090	€ 11.090
	H Stoppen subsidiëren speltheek, vakantiepas stoppen en Jes Rijnland		€ 10.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
	I Inzet jeugd en jongerenwerk 10% reduceren			€ 18.000	€ 18.000	€ 18.000
	J Subsidies lokaal onderwijs beleid verminderen			€ 38.079	€ 38.079	€ 38.079
		Subtotaal denklijn 3	€ 67.000	€ 150.575	€ 292.657	€ 307.585
4. Verzilveren bezit	A Gezamenlijke huisvesting	PM	PM	PM	PM	PM
	B Kostendekkende huren nader onderzoeken	PM	PM	PM	PM	PM
		€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
5. Slim investeren	A Herontwikkeling ijsbaanterrein, incidenteel	PM	PM	PM	PM	PM
		€	€	€	€	€
6. Onderhoud buitenruimte	A verlagen onderhoudsniveau obv beheerplannen 2017	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000
		€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000
7. Terug naar de kern	A Beperken ondersteuning duurzaamheidsinitiatieven	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
	B Stoppen Platform duurzaamheid					
		€ -	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
	C Bestuursondersteuning en rekenkamer versoberen, burgerleden max 1 per fractie en notuleren vergaderingen	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000
	D Onderhoud sportterreinen stoppen				€ 50.000	€ 50.000
	E Centrum management					
		€ -	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
	F Stoppen platform hoogspanning	€ -	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500	€ 3.500
	G Vermindering ondersteuning college	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
	H Bijdrage adviesraden halveren CAW, cliëntenraad W&I, platform gehandicapten, VAC		€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
	I Vervallen huur WMO loket	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000	€ 33.000
J Versoberen representatiebudgetten	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	
	Subtotaal denklijn 7	€ 94.000	€ 127.500	€ 127.500	€ 177.500	€ 177.500
8. Verbonden partijen	A Vergoeding piketregeling Veiligheidsregio per 2016	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
		€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Totaal bezuinigingen		€ 381.000	€ 2.010.075	€ 2.178.982	€ 2.391.910	€ 2.951.910